

Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών

(σύγγραμμα Παπασιώπη-Πασσιά, 2007)

Μιχαήλ Θεοδωρακόπουλος

Θεμελιώδεις έννοιες του Δ.Κατ.Αλλ.

- ✓ **«Αλλοδαπός»:** κάθε φυσικό πρόσωπο που **δεν** έχει την ελληνική ιθαγένεια/ ή που **δεν** έχει ιθαγένεια (ν. 3386/2005) = όποιος ανήκει στον λαό ξένου κράτους # ημεδαπός (κριτήριο> η ιθαγένεια)
- ✓ **«Ημεδαπός»:** ο έχων την **ελληνική ιθαγένεια**, με όποιο τρόπο κι αν την είχε αποκτήσει = ανήκει στον λαό της Ελλάδας, είναι πολίτης της, περιλαμβάνεται και ο **πολυίθαγενής**
- ✓ **«Πολυίθαγενής»:** το άτομο που πληροί συγχρόνως τις προϋποθέσεις κτήσης ιθαγένειας **περισσότερων πολιτειών** (είτε από τη γέννησή του/ είτε και μεταγενέστερα) – ν. 3386/2005 > πρόσωπα που έχουν **περισσότερες ιθαγένειες**, εκ των οποίων η μία είναι η ελληνική, θεωρούνται Έλληνες – Α.Κ. 31 (Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, αφορά την προσωπική του κατάσταση) > αν το πρόσωπο έχει **ελληνική και ξένη ιθαγένεια**, ως δίκαιο της ιθαγένειας εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο & αν έχει πολλαπλή ξένη ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δίκαιο της πολιτείας με την οποία συνδέεται στενότερα (κρίση του δικαστή) – ν. 3386/2005 (Δ.Κατ.Αλλ.) > επί **πολλαπλής ξένης ιθαγένειας**, το πρόσωπο υποχρεούται να επιλέξει ιθαγένεια, με δήλωσή του στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης εφόσον είναι εφοδιασμένο με διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο του οικείου κράτους (το άτομο ορίζει, δηλώνει και αποδεικνύει την ιθαγένειά του)
- ✓ **«Ανιθαγενής/Απολις/Απατρις»:** το άτομο που **στερείται ιθαγένειας** = **δεν** θεωρείται πολίτης καμμίας πολιτείας σύμφωνα με το δίκαιό της – Στην Ελλάδα, εφαρμοστέο δίκαιο στην προσωπική του κατάσταση (Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο) θα είναι το ελληνικό ως δίκαιο «της συνήθους διαμονής» που απαιτεί το Α.Κ. 30, ειδάλλως εφαρμόζεται το δίκαιο της «απλής διαμονής» - Στο Δ.Κατ.Αλλ. (ν. 3386/2005) και ως προς τη νομική του κατάσταση, ο ανιθαγενής αντιμετωπίζεται ως αλλοδαπός (όμως τυγχάνει ευνοϊκότερου καθεστώτος από τον εν γένει αλλοδαπό, προστατευόμενος από Δ.Σ. της Νέας Υόρκης 1954...κλπ)
- ✓ **«Ευρωπαίος Πολίτης»:** κάθε άτομο που έχει την ιθαγένεια ενός **κράτους-μέλους της Ε.Ε.** = έχει την **ευρωπαϊκή ιθαγένεια** = απολαμβάνει των δικαιωμάτων που ορίζονται από το ενωσιακό δίκαιο και το Δ.Ε.Ε. (ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στο έδαφος των κρατών-μελών, δικαίωμα εκλέγειν-εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος-μέλος της κατοικίας τους, δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωκοινοβουλίου από το κράτος-μέλος της κατοικίας τους...κλπ) – εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 3386/2005 – έχουν και πρόσθετα δικαιώματα για τα μέλη της οικογένειάς τους που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών

- ✓ **«Πολιτικός πρόσφυγας»:** το άτομο που προστατεύεται από τη **Σύμβαση της Γενεύης 1951** και το **Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967** και ο οποίος συνεπεία δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω θρησκείας/φυλής/εθνικότητας/κοινωνικής τάξης/πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας την ιθαγένεια της οποίας έχει ή της χώρας της προηγούμενης διαμονής του (αν είναι ανιθαγενής) και **δεν** δύναται/ ή λόγω του φόβου αυτού **δεν** μπορεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας αυτής
- ✓ **«Αιτών άσυλο»:** το άτομο που για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στη Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης 1951 ή του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης 1967 υπέβαλε αίτηση να του χορηγηθεί **πολιτικό άσυλο**, και για όσο χρόνο αναμένει την έκδοση της σχετικής απόφασης βρίσκεται **σε ειδικό νομικό καθεστώς** αφού τα ως άνω κείμενα δεν τον καλύπτουν ακόμη
- ✓ **«Ασυνόδευτος ανήλικος»:** ν.3386/2005 > ο υπήκοος τρίτης χώρας/ ο ανιθαγενής που **δεν** έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του και ο οποίος είτε εισήλθε στη χώρα χωρίς να συνοδεύεται από τον (κατά το νόμο/ ή το έθιμο) υπεύθυνο για την επιμέλειά του ενήλικο/ είτε βρέθηκε χωρίς συνοδεία μετά την είσοδό του – τυγχάνει **ιδιαίτερης μέριμνας και προστασίας** λόγω της **ευάλωτης θέσης** τους, όμως πολλές φορές **ελλείπει** η διεθνής συμβατική δέσμευση από τα κράτη και κατατάσσονται στους λαθρομετανάστες
- ✓ **«Αλλογενής»:** αλλοδαπός/ημεδαπός > στην **πρώτη περίπτωση** δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ως αλλοδαπός και η νομική του κατάσταση διέπεται από το Δ.Κατ.Αλλ./ ενώ στη **δεύτερη** εμπίπτει στο ελληνικό δίκαιο αν και δεν έχει την ελληνική εθνικότητα = **δεν** κατάγεται από το ελληνικό έθνος (**χωρίς σημασία πλέον** η διάκριση, αφού είναι Έλληνας)
- ✓ **«Ομογενής»:** ο αλλοδαπός που συνδέεται με το **ελληνικό έθνος** με κοινή γλώσσα, θρησκεία, παραδόσεις και γενικά **κοινή ελληνική εθνική συνείδηση** (= κοινά σημεία ψυχικής συναντήσεως) = ομοεθνής = Έλλην το γένος # αλλογενής – **αμφισβήτηση** ως προς το κριτήριο χαρακτηρισμού: φυλετική καταγωγή/ ελληνική εθνική συνείδηση ; (**απαλειπτέα διάκριση**) – **«παλιννοστούντες»:** **καταχρηστικός** χαρακτηρισμός των ομογενών που προέρχονται από τις χώρες της **πρώην Σοβιετικής Ένωσης**, για τους οποίους η ελληνική πολιτεία λαμβάνει **ειδικά νομοθετικά μέτρα** για τη ρύθμιση της προσωπικής και νομικής τους κατάστασης

Συνέπειες της διάκρισης ομογενών/ αλλογενών στο Δ.Κατ.Αλλ

- Σημασία ως προς τη **νομική τους κατάσταση**, γιατί πολλές φορές ο έλληνας νομοθέτης **εξισώνει** τον ομογενή με τον ημεδαπό (πχ: διορισμός ως δικηγόρος)
- **Αλλογενής:** εφόσον έχει αλλοδαπή ιθαγένεια, έχει τη νομική κατάσταση του αλλοδαπού / ακόμη κι αν αργότερα αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, δυνατόν να υπάρξει διακρίνουσα μεταχείρισή του συγκριτικά με τον ημεδαπό (πχ: διορισμός ως υπάλληλος, ως δικηγόρος...)-αμφισβητείται αν η διάκριση είναι αντισυνταγματική και παράνομη

Περιορισμοί των αλλοδαπών

- Η ελληνική πολιτεία υποβάλλει τη **δραστηριότητα των αλλοδαπών** που διαμένουν ή ευρίσκονται στην επικράτειά της σε ορισμένους **περιορισμούς** (= δεν την αρνείται απαραίτητα), που αναφέρονται άλλοτε στην ικανότητα δικαίου τους/ και άλλοτε στην ικανότητα του πράττειν
- Η **είσοδος και η παραμονή** μπορεί να υποβάλλονται σε **περιορισμούς και διατυπώσεις**, η άσκηση ορισμένων επαγγελματιών **δεν** τούς επιτρέπεται, **περιορίζεται** η ικανότητα δράσης
- Μορφή: θέσπιση κανόνων δικαίου που αποκλείουν την κτήση ορισμένων δικαιωμάτων από αυτούς/ ή εξαρτούν την κτήση και την άσκησή τους από ειδικές προϋποθέσεις που δεν υφίστανται για τους ημεδαπούς (συνήθως αφορούν στους υπηκόους τρίτων χωρών, όχι τους «ευρωπαίους πολίτες» και τους ομογενείς, που μπορούν να ασκούν ελεύθερα κάποια επαγγέλματα που δεν επιτρέπονται στους αλλοδαπούς – πχ: μεσίτης αστικών συμβάσεων, φαρμακοποιός...κλπ)
- Η Σ.Λ.Ε.Ε. εγκαθιδρύει την «αρχή της μη- διάκρισης λόγω ιθαγένειας» (συμμόρφωση της ελληνικής νομοθεσίας)
- Πρόκειται κυρίως για τα αστικά δικαιώματα – ως προς τα πολιτικά δικαιώματα αποτελεί αρχή η άρνηση στους αλλοδαπούς και εξαίρεση η χορήγησή τους – αντίθετα, στα δημόσια ατομικά (πολλά προστατεύονται από το Σύνταγμα) και στα αστικά δικαιώματα (Α.Κ. 4 > ο αλλοδαπός απολαμβάνει κατ'αρχήν τα δικαιώματα του ημεδαπού – όμως υπάρχουν περιορισμοί)

Λόγοι της διακρίνουσας μεταχείρισης των αλλοδαπών

- Λόγοι (εσωτερικής και εξωτερικής) **ασφαλείας του κράτους**
- **Οικονομικής και Δημοσιονομικής πολιτικής** του κράτους
- **Δημογραφικοί** λόγοι (=σύνθεσης του πληθυσμού της χώρας) – μειωμένη σημασία σήμερα
- Λόγοι **Ανταπόδοσης** ή Εξασφάλισης **Αμοιβαιότητας**
- Λόγοι **Αυξημένης Προστασίας** των ημεδαπών/ **Ελαττωμένης Προστασίας** των αλλοδαπών
 - ✓ Πρόκειται βασικά **για πολιτικούς λόγους** (= αφορούν την γενική πολιτική του κράτους)
 - ✓ Συνήθως επενεργούν **σε συνδυασμό** μεταξύ τους

Πηγές του Δ.Κατ.Αλλ.

- Ο νομοθέτης, όταν θέτει κανόνες Δ.Κατ.Αλλ. δεν είναι απολύτως ελεύθερος, αλλά υπόκειται σε κανόνες (του Δ.Δ.Δ. ή και του Συντάγματος > διπλό νομικό υπόβαθρο) που

προσδιορίζουν το «ελάχιστο όριο έννομης προστασίας» που πρέπει να τυγχάνουν οι αλλοδαποί στις διάφορες πολιτείες

- Σ. 5παρ.2: «όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία τη ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας/ φυλής/ γλώσσας/ θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο»

✓ Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο:

- **γενικό** (αναγκαστικό δίκαιο: **διεθνές έθιμο** και **γενικές αρχές αναγνωρισμένες από τα πεπολιτισμένα έθνη** > **οι αλλοδαποί πρέπει**: να απολαμβάνουν ικανότητας δικαίου, δικαιοπραξίας και δικαστικής προστασίας, να προστατεύονται από κάθε άδικη επίθεση κατά της ζωής/ της περιουσίας/ της αξιοπρέπειάς τους, δεν πρέπει να υπέχουν υποχρεώσεις και βάρη πολιτικής/εθνικής μορφής ασυμβίβαστα με την ιδιότητά τους ως αλλοδαπών ή να υποχρεούνται σε συμπεριφορά αντιβαίνουσα προς την ιδιότητά τους ως αλλοδαπών > **οι κανόνες του Δ.Δ.Δ. αποτελούν ένα ελάχιστο όριο έννομης προστασίας** (διεθνώς εγγυημένο minimum standard) το οποίο **δεν δύναται να αποποιηθεί, ακόμη κι αν** ισχυριστεί ότι το εν λόγω δικαίωμα δεν το χορηγεί ούτε στους δικούς της υπηκόους # «θεωρία της εθνικής μεταχείρισης»)
- **ειδικό (διμερείς/πολυμερείς Δ.Σ.)** – **δεν** μπορούν να θεσπίσουν ρύθμιση **που να υπολείπεται** του διεθνώς εγγυημένου ελαχίστου ορίου προστασίας των αλλοδαπών # **αντίθετα**, στοχεύουν στην περαιτέρω κατοχύρωση και εξειδίκευση της προστασίας των αλλοδαπών) – Η εφαρμογή του Δ.Δ.Δ., από την κύρωσή του με νόμο και τη θέση του σε ισχύ, αναγνωρίζεται από το **Σ. 28** ως **αναπόσπαστο μέρος** του εσωτερικού μας δικαίου και **υπερισχύει** από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου – Η εφαρμογή του στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον **όρο της αμοιβαιότητας** (περιορισμός της απόλυτης προστασίας που καθιερώνεται από το **Σ. 5 παρ.2**, χωρίς όμως να αγγίζει την υποχρέωση ελαχίστης προστασίας που πρέπει να τυγχάνουν οι αλλοδαποί – τα **θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου** **αφορούν όλα ανεξαρτήτως των ατόμων που διαβιούν σε μια χώρα** – διάφοροι **διεθνείς οργανισμοί** ασχολήθηκαν με την διεθνή κατοχύρωση της νομικής κατάστασης των αλλοδαπών: η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε. (1948) έχει παγκόσμια εφαρμογή χωρίς την ανάγκη προηγούμενης κύρωσής της από τα κράτη (όχι όμως και άμεση νομική δεσμευτικότητα)/ Ο.Α.Σ.Ε/ Δ.Σ. και Διεθνή Σύμφωνα για διάφορα δικαιώματα, το καθεστώς των προσφύγων και των ανιθαγενών, τα δικαιώματα του παιδιού, την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων, την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης-ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας/ Διεθνές Ινστιτούτο για την Ενοποίηση του Ιδιωτικού Δικαίου/ Συμβούλιο της Ευρώπης/ Ε.Σ.Δ.Α. (χωρική εφαρμογή – δικαίωμα προσφυγής στο Ε.Δ.Δ.Α., βελτίωση της ελληνικής νομοθεσίας)/ Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης/ Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (εκθέσεις)/ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας/ «Έκθεση Ευρυγένη»/ Ευρωκοινοβούλιο/ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε./ Συνθήκη του Άμστερνταμ για σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων

✓ Συνταγματικό Δίκαιο:

Πρόκειται για κανόνες **επισημασμένης τυπικής ισχύος** που δεσμεύουν τον κοινό νομοθέτη και που προστατεύουν πολλά ατομικά (δημόσια) δικαιώματα των αλλοδαπών (συνταγματικά εγγυημένη κατοχύρωση) **# κάποια** αναγνωρίζονται και προστατεύονται **μόνον υπέρ των Ελλήνων** (διάκριση λόγω ιθαγένειας) – η παράλειψη συνταγματικής κατοχύρωσης δικαιώματος **δεν** σημαίνει άρνηση του δικαιώματος αυτού στους αλλοδαπούς, **αλλά** έλλειψη συνταγματικών εγγυήσεων όσον αφορά στο περί ού ο λόγος δικαίωμα (= δυνατότητα περιορισμού) πχ: δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (που όμως προστατεύεται εν μέρει από την Ε.Σ.Δ.Α.) – βάσει Δ.Σ., ιδίως τα **κοινωνικά δικαιώματα** τα απολαμβάνουν τόσο οι ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί – **Σ.>** κατοχύρωση κοινωνικής ασφάλισης και ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας σε όλους τους εργαζομένους στη χώρα, ανεξαρτήτως ιθαγένειας – **μπορεί** κάποιες φορές ο συνταγματικός νομοθέτης **να επεκτείνει** ένα ατομικό δικαίωμα, το οποίο επιφυλάσσει **μόνο** για τους ημεδαπούς, **να ασκείται και από αλλοδαπούς αν** τούτο προβλέπεται από ειδικό και συγκεκριμένο νόμο

- **δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι: Σ.12 >** «Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη-κερδοσκοπικά σωματεία τηρώντας τους νόμους, που όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια» (αλλοδαποί ;) **Εισ.Ν.Α.Κ. >** «Όσοι διοικούν σωματεία πρέπει να είναι Έλληνες πολίτες. Αν μετέχουν αναγκαστικά και αλλοδαποί, επιτρέπεται η συμμετοχή τους στο διοικητικό συμβούλιο σε ίσο αριθμό με τους Έλληνες» **Μέχρι το 1986**, τα ελληνικά δικαστήρια **δεν** αναγνώριζαν την ίδρυση σωματείου από αλλοδαπούς, **αν** στο καταστατικό τους **δεν** υπήρχε πρόβλεψη για την συμμετοχή Ελλήνων στη διοίκησή του (**χάρη στην** επίδραση των κανόνων του Σ. και των Δ.Σ.)
- **Σ. 5 > απόλυτη προστασία της ζωής/της τιμής/της ελευθερίας** (φυσικής-σωματικής) **όλων** όσων βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια (**σχετικοποίηση:** «εξαιρέσεις επιτρέπονται όπου προβλέπεται από το διεθνές δίκαιο», **παρ.2:** «Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας» > αρχή της **διεθνούς αλληλεγγύης στα ζητήματα της προσωπικής ελευθερίας εναντίον μη-δημοκρατικών καθεστώτων** (εθνική ελευθερία έναντι ξένης κατοχής/ πολιτική ελευθερία-όχι τρομοκρατικές ενέργειες), η συγκεκριμένη δράση του αλλοδαπού κρίνεται από τον δικαστή **ad hoc** για απαγόρευση έκδοσης και χορήγησης προσωρινού πολιτικού ασύλου στη χώρα μας (το **Σ.** προστατεύει έμμεσα τους **αιτούντες πολιτικό άσυλο**) – η ελευθερία κίνησης, παραμονής και εγκατάστασης στην Ελλάδα ως συνταγματικό δικαίωμα προστατεύεται **μόνο** για τους Έλληνες, **και όχι** για τους αλλοδαπούς (Σ. 5), το Δ.Δ.Δ. και η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε. αναγνωρίζουν στον **αλλοδαπό** το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης και το

δικαίωμα επιλογής κατοικίας στη χώρα υποδοχής αν έχει συντελεστεί νόμιμη είσοδος (όμως δεν επιτρέπονται αδικαιολόγητοι περιορισμοί) # οι «**ευρωπαίοι πολίτες**» το δικαιούνται απευθείας από την Σ.Λ.Ε.Ε.

Ρήτρα της αμοιβαιότητας

- **Σ. 28:** «η εφαρμογή του διεθνούς δικαίου στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας»
- **δεν** εφαρμόζεται στο πλαίσιο προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων της Ε.Σ.Δ.Α. γιατί έχει **χωρική εφαρμογή**
- η ρήτρα αυτή παρέχει έννομη προστασία στους αλλοδαπούς, με τον **όρο** ότι και η πολιτεία, την ιθαγένεια της οποίας έχει ο εκάστοτε αλλοδαπός, παρέχει **την ίδια έννομη προστασία** στους ημεδαπούς
- **ν.3386/2005 > ευνοϊκότερες ειδικές ρυθμίσεις** σε διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ Ελλάδας και τρίτων χωρών υπερισχύουν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας (ενδεχόμενη αμοιβαιότητα, πχ: επάγγελμα του κουρέα/ του κομμωτή/ του τεχνίτη περιποίησης χεριών και ποδιών, όπου απαιτείται και υποβολή πιστοποιητικού αμοιβαιότητας από το ΥΠ.ΕΞ. εκ μέρους του υποψήφιου αλλοδαπού) # **ανταλλακτική αμοιβαιότητα:** όταν το αλλοδαπό δίκαιο αναγνωρίζει και απονέμει το ίδιο δικαίωμα στους ημεδαπούς που ζουν στο έδαφός του (~αμφοτεροβαρής σχέση, πχ: δικαίωμα ίδρυσης και λειτουργίας τουριστικών γραφείων, άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος...κλπ)
- η **απόδειξη** διαπιστώνεται είτε βάσει των κανόνων του δικονομικού διεθνούς δικαίου/ είτε μετά από απόφαση του ΥΠ.ΕΞ. ή άλλου αρμοδίου Υπουργού που πρέπει να δημοσιευτεί στην Ε.τ.Κ.
- **Δεν είναι πλέον αναγκαία** στις υποθέσεις της Ελλάδας με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Ρήτρα του μάλλον ευνοουμένου κράτους

- συναντάται **κυρίως στις διμερείς Δ.Σ.**, με **σκοπό** να εξασφαλίσει αμοιβαία και αυτόματα σε καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη την ευμενή τυχόν μεταχείριση που το ένα εκ των μερών παρέχει για συγκεκριμένο θέμα σε τρίτο κράτος
- **χορηγείται** είτε χωρίς κανέναν άλλον όρο/ είτε με τον όρο της αμοιβαιότητας (= προκειμένου η αντισυμβαλλόμενη πολιτεία να αξιώσει να τύχει της ευμενέστερης μεταχείρισης που χορηγήθηκε σε μια τρίτη πολιτεία, **πρέπει να παράσχει και η ίδια** τα τυχόν ανταλλάγματα που η **τρίτη πολιτεία** συμφώνησε να χορηγήσει)
- **δεν** εφαρμόζεται επί χώρας η οποία βρίσκεται σε **οργάνωση/ ή συμμαχία** που δικαιολογεί την προνομιακή αυτή μεταχείριση

Το μεταναστευτικό φαινόμενο

- **Αμφίδρομες πιέσεις** λόγω της μετανάστευσης τόσο στο κράτος υποδοχής όσο και στους ίδιους τους μετανάστες

- **Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης** σε συνεργασία με τις **κυβερνήσεις** των κρατών και άλλους **διεθνείς οργανισμούς** – **Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. – Ε.Ε.** > ανάγκη κοινής ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής
- **Ελλάδα** > επέδειξε αργά αντανakλαστικά στο μεταναστευτικό φαινόμενο, **μεγάλος όγκος λαθρομεταναστών**, οξυμένα **προβλήματα**, **ανάγκη μακροπρόθεσμης διευθέτησης** των μεταναστευτικών υποθέσεων, **3 νόμοι (1991, 2001, 2005-2007)**

Είσοδος στην ελληνική επικράτεια (ν. 3386/2005)

- «Σε κάθε πρόσωπο επιτρέπεται να εισέρχεται και να εξέρχεται από το ελληνικό έδαφος μόνον από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις» (ως «είσοδος» θεωρείται μόνον η νόμιμη διέλευση από τα μεθοριακά σημεία ελέγχου, και όχι η παράνομη άφιξη)
- «Ο υπήκοος τρίτης χώρας που εξέρχεται/εισέρχεται/επιχειρεί τα ως άνω χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον 1.500 ευρώ. Βαρύτερη τιμωρία προβλέπεται αν αυτός καταζητείται από τις αστυνομικές ή δικαστικές αρχές/ ή υπέχει υποχρεώσεις φορολογικής ή συναλλαγματικής φύσεως»
- Ο έλεγχος των αλλοδαπών κατά την είσοδο και έξοδο τους από τη χώρα είναι υποχρεωτικός και ενεργείται από τις αστυνομικές αρχές. Είναι δυνατή η είσοδος και έξοδος πέραν των ελεγχόμενων μεθοριακών διαβάσεων για εξαιρετικούς λόγους και μετά από απόφαση του Υ.Δ.Τ.
- Η *visa* («θεώρηση εισόδου»), εφόσον είναι απαραίτητη, χορηγείται από την ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας (σε εξαιρετικές περιπτώσεις χορηγείται από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο σημείο εισόδου) # αν δεν είναι απαραίτητη, επιτρέπεται η είσοδος και η ελεύθερη παραμονή στο ελληνικό έδαφος μέχρι 3 μήνες συνολικά μέσα σε διάστημα 6 μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου – οι *visa* διακρίνονται σε βραχείας διαμονής 3 μηνών ανά 6μηνο («θεώρηση Σένγκεν») και σε μακράς διαμονής άνω των 3 μηνών («εθνική θεώρηση εισόδου» = άδεια που υλοποιείται μέσω της επικόλλησης αυτοκόλλησης θεώρησης ενιαίου τύπου στο διαβατήριο/ ή σε άλλο αναγνωρισμένο από τη χώρα μας ταξιδιωτικό έγγραφο σε ισχύ)
- Απαγορεύεται η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα:
 1. Αν περιλαμβάνεται στον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών
 2. Αν η είσοδός του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια τάξη/ ασφάλεια/ υγεία
 3. Αν το διαβατήριο/ ταξιδιωτικό του έγγραφο δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη χώρα προέλευσης/ ιθαγένειάς του/ σε τρίτη χώρα
 4. Αν έρχεται με σκοπό να παραμείνει στην Ελλάδα για λόγο για τον οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας διαμονής και δεν έχει την απαιτούμενη *visa*
 5. Αν δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει τον σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα (δυνατότητα σχετικής εγγύησης ημεδαπού με κατάθεση ποσού στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων)
- Ο «σκοπός εισόδου» του αλλοδαπού είναι μια γενική, υποκειμενική και αφηρημένη έννοια που δύσκολα διαπιστώνεται από τα αστυνομικά όργανα
- Οι αποφάσεις απόρριψης αιτημάτων χορήγησης θεώρησης εισόδου που λαμβάνονται από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές κατ'αρχήν δεν χρήζουν ειδικής αιτιολογίας (εναπόκειται στη διακριτική τους ευχέρεια – μη-δημοκρατική διάταξη κατά μίαν άποψη),

εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις και υπό την επιφύλαξη της συνδρομής λόγων αφορώντων στη δημόσια τάξη και ασφάλεια:

1. Υπήκοοι τρίτων χωρών, μέλη οικογένειας Έλληνα/ πολίτη άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε.
 2. Υπήκοοι τρίτων χωρών, των οποίων η είσοδος/ διαμονή/ εγκατάσταση/ απασχόληση στην Ελλάδα ζητείται κατ'εφαρμογήν του ενωσιακού δικαίου
 3. Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και μέλη της οικογένειάς τους
 4. Υπήκοοι τρίτων χωρών που απασχολούνται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. και μετακινούνται στην Ελλάδα για την εκτέλεση εργασίας ή έργου, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης
- Με Υπουργική Απόφαση μπορεί να καθορίζεται η απλούστερη διαδικασία ελέγχου προσώπων που μετέχουν σε ομαδικές κρουαζιέρες/ ή επιβαίνουν πλοίων αναψυχής ή ειδικά ναυλωμένων αεροσκαφών, αφού ληφθούν υπ'όψιν οι ανάγκες ασφαλείας της χώρας και οι προϋποθέσεις για τη διαδικασία εισόδου-εξόδου των υπό ναυτολόγηση/ ή απόλυση αλλοδαπών ναυτικών
 - Δεν συνιστά «είσοδο στο ελληνικό έδαφος» η παραμονή αλλοδαπού στη ζώνη διερχομένων "transit", αερολιμένος/ ή λιμένος της χώρας, με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή με το ίδιο/ ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο – αυτός υποχρεούται να αναχωρήσει/ άλλως απομακρύνεται με φροντίδα των οικείων αερολιμενικών ή λιμενικών αρχών

Ανεπιθύμητοι Αλλοδαποί

- Ν. 3386/2005 > προβλέπει τη δυνατότητα κατάρτισης καταλόγου ανεπιθύμητων αλλοδαπών από την αρμόδια υπηρεσία του Υ.Δ.Τ. – Αλλοδαπός ευρισκόμενος στο ελληνικό έδαφος, αφ'ής στιγμής είναι εγγεγραμμένος στον Ε.Κ.ΑΝ.Α., είναι υποχρεωμένος να εγκαταλείψει τη χώρα, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται κάθε φορά από τον Υ.Δ.Τ. # αν δεν συμμορφωθεί > απελαύνεται – δεν χορηγείται άδεια παραμονής σε εγγεγραμμένους αλλοδαπούς, όχι όμως και σε αλλοδαπούς εγγεγραμμένους για παράνομη είσοδο στη χώρα
- 3 είδη καταλόγων:
 - Ε.Κ.ΑΝ.Α. > εγγράφονται αλλοδαποί για τους οποίους διετάχθη το μέτρο της διοικητικής απέλασης/ απέλαση βάσει δικαστικής απόφασης (τιμωρούνται οι εγγεγραμμένοι στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. αλλοδαποί όταν επανέρχονται παράνομα στη χώρα) – επί εγγραφής αλλοδαπού σε αυτόν, καθορίζεται συγχρόνως από το αρμόδιο όργανο η διάρκεια εγγραφής και ο λόγος για τον οποίο επιβάλλεται αυτή η εγγραφή – διαγραφή γίνεται:
 1. Με απόφαση του οικείου Κλάδου της ΕΛ.ΑΣ. επί εγγραφής που είχε γίνει λόγω του ότι συνιστούσε απειλή για την δημόσια τάξη-ασφάλεια-υγεία
 2. Με απόφαση του Διευθυντή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ., επί εγγραφής κατόπιν διοικητικής απέλασης
 3. Αυτοδικαίως: α) λόγω παρέλευσης της χρονικής διάρκειας ισχύος της απόφασης εγγραφής, β) λόγω ακύρωσης/ ανάκλησης της διοικητικής απόφασης απέλασης με την οποία είχε γίνει η εγγραφή, γ) λόγω απόφασης του ΥΠ.Δικ. με την οποία επιτρέπεται η επάνοδός τους στη χώρα, δ) λόγω κατάργησης της δικαστικής απόφασης με την οποία είχε επιβληθεί η

απέλαση, ε) για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή εκτελέσεως της απόφασης για απέλαση

- Κοινός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών > προβλέπεται από τη Σύμβαση Εφαρμογής των Συμφωνιών του Σένγκεν 1990 και συνήθως διαρκεί για μία 5ετία, κεκτημένο Σένγκεν, διάφορες συμμετέχουσες χώρες, η Σύμβαση ισχύει στην Ελλάδα από το 2000, έλεγχος των αλλοδαπών στα εξωτερικά σύνορα των κρατών-μελών της Ε.Ε. με μηχανισμούς διακρατικής συνεργασίας – οι αλλοδαποί που εγγράφονται στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. εγγράφονται παράλληλα και στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις (διπλή εγγραφή > δυσμενές μέτρο)
- Κατάλογοι στα πλαίσια διακρατικών Συμφωνιών

Παρεμπόδιση εισόδου λαθρομεταναστών

- Ν.3386/2005 > ποινή σε περίπτωση παράνομης εισόδου/ εξόδου/ απόπειρας αυτών χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις (προβλέπει ποινικές και διοικητικές κυρώσεις)
- Τεράστιος όγκος λαθρομεταναστών στις αγορές εργασίας της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια, παραβαίνοντας τη νομοθεσία (νόθευση της έννοιας του «πολιτικού πρόσφυγα» από τους «οικονομικούς μετανάστες») > διάφορα προβλήματα απαιτούν τη λήψη μέτρων, ιδιαίτερα δύσκολη η περίπτωση της Ελλάδας
- Κατά καιρούς, οι ελληνικοί νόμοι προέβλεπαν τη δημιουργία ειδικών ομάδων δίωξης λαθρομεταναστών και ειδικά σώματα συνοριακών φρουρών για τη φύλαξη της ελληνικής μεθορίου από την παράνομη είσοδο αλλοδαπών και την παράνομη διακίνηση αγαθών (Δ.Σ. για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και Καταστατικός Χάρτης του Κέντρου S.E.C.I.)
- Οργανωμένο έγκλημα - δουλεμπόριο > παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων (τιμωρείται με πρόσκαιρη κάθειρξη εκείνος που, δρώντας στα πλαίσια εγκληματικής οργάνωσης, διευκολύνει την είσοδο/ έξοδο αλλοδαπών από την Ελλάδα) – Δ.Σ. του 2000 του Ο.Η.Ε. και 2 Πρωτόκολλά του – πρωτοβουλίες ενίσχυσης του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου/ διέλευσης/ διαμονής από την Ε.Ε., το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύμβαση και Κώδικας Συνόρων Σένγκεν – Frontex (νέα υπηρεσία ελέγχου των συνόρων της Ε.Ε. για την παρεμπόδιση της παράνομης εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών στις χώρες της Ε.Ε.)
- Ε.Ε. > «πολιτική της επανεισδοχής» και κοινή προσέγγιση στην υλοποίηση των διάφορων μορφών απομάκρυνσης όσων υπηκόων τρίτων χωρών εισήλθαν/ ή και διαμένουν παράνομα σε χώρα της Ε.Ε. – ανάπτυξη κοινής πολιτικής για την παράνομη μετανάστευση, την παράνομη διακίνηση, την εμπορία ανθρώπων, τα εξωτερικά σύνορα και την επαναπροώθηση των παράνομα διαμενόντων
- Ν. 3386/2005 > μόλις διαπιστωθεί ότι ένας αλλοδαπός εισέρχεται παράνομα στην Ελλάδα, του επιβάλλεται το μέτρο της επαναπροώθησης: ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη, γνωστοποιώντας αυτή του την απόφαση στον διοικητή αστυνομικής υπηρεσίας/ ή λιμενικής αρχής που διεπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός να αποφασίσει την άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού στη χώρα προέλευσης/ ή καταγωγής του # άλλως παραπέμπεται στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση – αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί μέσα σε 3 μήνες και ο αλλοδαπός είχε εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα προ έτους, το γεγονός αυτό γνωστοποιείται στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών προκειμένου

να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, μετά από έγκριση του εισαγγελέα εφετών

- Προβλήματα που ανακύπτουν σε περίπτωση άμεσης επαναπροώθησης αλλοδαπών
- Η «αρχή της μη-επαναπροώθησης» στη χώρα καταγωγής/ ή προέλευσης ισχύει μόνο στην περίπτωση των πολιτικών προσφύγων (αναγκαία η διεύρυνση, ώστε να συμπεριληφθούν στο προστατευτικό πλαίσιο της αρχής αυτής, καθώς και στην απαλλαγή από ποινικές κυρώσεις και διοικητικά μέτρα όσοι αναγκάζονται να καταφύγουν παράνομα στη χώρα μας λόγω φυσικών καταστροφών/ λόγω εμπολέμων καταστάσεων στη χώρα τους (παραμονή στη χώρα για ανθρωπιστικούς ιδίως λόγους)

Ευθύνη των μεταφορέων

- ν. 3386/2005 > «αλλοδαπός εγγεγραμμένος στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. οφείλει να αναχωρήσει αμέσως άλλως επαναπροωθείται με ευθύνη και δαπάνες του ιδίου/ ή εκείνου που τον μετέφερε, ο οποίος υποχρεούται επιπλέον σε καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του» # ειδάλλως τού επιβάλλεται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας πρόστιμο μερικών χιλιάδων ευρώ για κάθε μεταφερόμενο επίσης κρατούνται και φυλάσσονται τα μεταφορικά μέσα, και αποδίδονται σε αυτούς μόνο μετά την εκτέλεση των ως άνω υποχρεώσεών τους και την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου
- Στον ίδιο νόμο προβλέπονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις κατά των πλοιαρχών/ κυβερνητών/οδηγών οποιουδήποτε πλοίου/ πλωτού μέσου/ αεροπλάνου μεταφέρει υπηκόους τρίτων χωρών από το εξωτερικό στην Ελλάδα οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα εισόδου ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιονδήποτε λόγο και κατ'αυτών που τούς προωθούν/ διευκολύνουν τη μεταφορά τους/ τούς εξασφαλίζουν κάλυμμα για απόκρυψη (ποινή στέρηση της ελευθερίας και χρηματική)
- Επιβαρυντικές περιστάσεις: κατ'επάγγελμα μεταφορά/ αν ο υπαίτιος είναι δημόσιος υπάλληλος ή τουριστικός/ ναυτιλιακός/ ταξιδιωτικός πράκτορας/ αν μπορεί να προκύψει κίνδυνος για άνθρωπο/ αν επήλθε θάνατος (όχι επί διασώσεως ανθρώπων στη θάλασσα και μεταφοράς ανθρώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας)
- Για τη θεμελίωση ποινικής ευθύνης των μεταφορέων που διευκολύνουν τη μεταφορά/ ή την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας, απαιτείται γνώση της παράνομης παραμονής των αλλοδαπών στο ελληνικό έδαφος
- Μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός αν ο ιδιοκτήτης αποδείξει ότι δεν γνώριζε τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν αυτά
- Οι Συμφωνίες του Σένγκεν 1990 προβλέπουν την υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών να επιβάλλουν (με την επιφύλαξη της Δ.Σ. της Γενεύης 1951 και του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης 1967) ποινές κατά των παράνομα μεταφερόντων αλλοδαπούς στο έδαφος της χώρας από ένα μη-συμβαλλόμενο στην εν λόγω Σύμβαση κράτος, εφόσον οι αλλοδαποί δεν κατέχουν τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα

Διαδικασία χορήγησης αδειών διαμονής

- Διϋπουργική Επιτροπή παρακολούθησης της μεταναστευτικής πολιτικής & Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας > συντονισμός της μεταναστευτικής πολιτικής σε 2 επίπεδα

- Προκειμένου να χορηγηθεί άδεια διαμονής, θα πρέπει ο αλλοδαπός, μετά την είσοδό του στη χώρα και πριν λήξει η θεώρηση εισόδου του να υποβάλει στον Δήμο του τόπου κατοικίας/ ή διαμονής του «αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής», αντίγραφο του διαβατηρίου του και τα υπόλοιπα απαιτούμενα δικαιολογητικά – στη συνέχεια ο Δήμος, αφού εξετάσει την πληρότητά τους, τα διαβιβάζει εντός 15 ημερών στην Υπηρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας, η οποία τα εξετάζει μαζί με την αίτηση, λαμβάνοντας υπ'όψιν λόγους αφορώντες στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας
- Κάποιες κατηγορίες αδειών διαμονής υποβάλλονται απευθείας στην αρμόδια διεύθυνση του ΥΠ.ΕΣ. (πχ: για μέλη αρχαιολογικών σχολών, για ανθρωπιστικούς λόγους...κλπ)
- Ανανέωση της άδειας διαμονής > 2 μήνες πριν λήξει η άδεια διαμονής, ο υπήκοος τρίτης χώρας οφείλει να υποβάλει τη σχετική αίτηση (δεκτή υπό προϋποθέσεις και εκπρόθεσμη αίτηση ανανέωσης)
- Επιτροπή Μετανάστευσης Περιφέρειας > διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση/ ανανέωση της άδειας διαμονής για τους υπηκόους τρίτων χωρών που εμφανίζονται ενώπιόν της μετά από σχετική κλήση της για συνέντευξη (δυνητική # όμως, αν ο αλλοδαπός κληθεί προς τούτο, υποχρεούται να εμφανιστεί, άλλως η αίτησή του απορρίπτεται)
- Η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας/ ή του ΥΠ.ΕΣ.
- Ισχύς της αρχικής άδειας διαμονής: 1/2 έτη – Ανανέωση 2ετούς ισχύος έως τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων για την τελική χορήγηση «άδειας διαμονής αορίστου διάρκειας»/ ή την υπαγωγή του υπό κρίση υπηκόου τρίτης χώρας στο «καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος»
- Η άδεια διαμονής ανακαλείται/ δεν χορηγείται/ δεν ανανεώνεται εφόσον:
 1. Στο πρόσωπο του υπηκόου τρίτης χώρας δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις του ν. 3386/2005 μετά τις τροποποιήσεις του ν. 3536/2007
 2. Αποδειχθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες/ πλαστά ή παραποιημένα έγγραφα/ ή ότι διεπράχθη καθ'οιονδήποτε τρόπο απάτη
 3. Διαπιστωθεί παράβαση της υποχέωσης του αλλοδαπού να δηλώσει στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών την απώλεια του διαβατηρίου/ ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που κατέχει/ της άδειας διαμονής του
 4. Αν εξεδόθη απόφαση απομάκρυνσης του αλλοδαπού από τη χώρα
 - Ο Γ.Γ. Περιφέρειας λαμβάνει την απόφαση ανάκλησης της άδειας διαμονής
 - Μπορεί να υποβληθεί προσφυγή στα Διοικητικά Πρωτοδικεία κατά της σχετικής απόφασης του Γ.Γ. Περιφέρειας, οι αποφάσεις των οποίων υπόκεινται σε έφεση ενώπιον του Σ.τ.Ε.

Κατηγορίες αδειών διαμονής

- ✓ Άδεια διαμονής για εργασία (εξαρτημένη, παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών, παροχή υπηρεσιών έργου, εποχιακή εργασία, αθλητές-προπονητές, καλλιτεχνικά συγκροτήματα...)
- ✓ Άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα (ανεξάρτητη οικονομική/επενδυτική δραστηριότητα)
- ✓ Άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους (σπουδές, επαγγελματική κατάρτιση, απόκτηση ιατρικής ειδικότητας, ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων, υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών, ανταποκριτές ξένου τύπου, ερευνητές...κλπ)

- ✓ Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους (ανθρωπιστικοί, δημοσίου συμφέροντος, θύματα εμπορίας ανθρώπων)
- ✓ Άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση (μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας, αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας, μέλη οικογένειας Έλληνα/ ή πολίτη της Ε.Ε.- η τελευταία δεν εκδίδεται ως «άδεια διαμονής ενιαίου τύπου», αλλά ως Δελτίο Διαμονής/ ή Δελτίο Μόνιμης Διαμονής)
- ✓ Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας
- ✓ Άδεια διαμονής του «επί μακρόν διαμένοντος»
- ✓ Άδεια διαμονής στους ομογενείς
- ✓ Άδεια διαμονής και εργασίας ομογενών εξ Αλβανίας
- ✓ Άδεια διαμονής για αλλογενείς συζύγους ομογενών («παλιννοστούντων») από χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.
- ✓ Άδεια διαμονής προβλεπόμενη από τον Π.Κ. σε αλλοδαπούς υπό δικαστική απέλαση που βρίσκονται παράνομα στη χώρα (για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή της απέλασής τους = μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις καταγγελλόμενες πράξεις), όταν καταγγέλλουν αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες από εγκληματική οργάνωση
- ✓ Ειδική βεβαίωση νόμιμης διαμονής χορηγείται στον υπό κρίση υπήκοο τρίτης χώρας μέχρις ότου εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση επί της εκκρεμούς αιτήσεως ακυρώσεως για την απόρριψη αιτήματος ανανέωσης/ ή ανάκλησης της άδειας διαμονής του – η ίδια βεβαίωση χορηγείται και στα προστατευόμενα μέλη του υπηκόου αυτού, τα οποία είχαν γίνει αποδεκτά στη χώρα μας στα πλαίσια της οικογενειακής επανένωσης
- ✓ Άλλες άδειες διαμονής με απόφαση των ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΕΡ. και των συναρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργών (πχ: για όσους φοιτούν/ όσους έχουν αποφοιτήσει από δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα/ όσους στερούνται διαβατηρίων...κλπ)
- ✓ Προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής
 1. Κάτοχος διαβατηρίου σε ισχύ/ άλλου αναγνωρισμένου ταξιδιωτικού εγγράφου
 2. Να μην αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη/ ασφάλεια/ υγεία
 3. Να διαθέτει πλήρη ασφάλεια ασθένειας και πόρους για την κάλυψη των εξόδων επιστροφής στη χώρα προέλευσης

Αναλυτικά

- Άδεια ολιγοήμερης διαμονής > υπήκοος τρίτης χώρας που εισήλθε νόμιμα στη χώρα για (τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις) ολιγοήμερη παραμονή μπορεί να διαμείνει προσωρινά σε αυτή (= για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση/ άλλως για 3 μήνες βάσει εθνικής θεώρησης) χωρίς πρόσθετη άδεια των αρμόδιων αρχών – δυνατή η παράταση έως 6 μήνες από την αρμόδια αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής του για εξαιρετικούς λόγους (λόγω ανωτέρας βίας/ ανθρωπιστικών ή επαγγελματικών ή σοβαρών προσωπικών λόγων εφόσον ο αλλοδαπός διαθέτει επαρκείς πόρους διαβίωσης – η σχετική αίτηση υποβάλλεται πριν τη λήξη του εν λόγω χρόνου προς την αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής του και καταχωρίζεται ως σφραγίδα στο διαβατήριό του
- Άδεια διαμονής για εργασία > με τον ν. 3386/2005 συνενώθηκαν η άδεια διαμονής και εργασίας σε μία ενιαία άδεια – περιλαμβάνει διάφορους τύπους – χορηγείται από τον Γ.Γ. της οικείας Περιφέρειας πλην εκείνης που αφορά «χορήγηση άδειας διαμονής για εργασία σε μέλη διοικητικού συμβουλίου/ διαχειριστές/ προσωπικό εταιριών» (από τον ΥΠ.ΕΣ.) και της «εργασίας σε μέλη αρχαιολογικών σχολών» (από τους ΥΠ.ΕΣ. και τον ΥΠ. Πολιτισμού) –

έχει απλοποιηθεί η διαδικασία χορήγησής της – διαδικασία μετάκλησης υπηκόου τρίτης χώρας για εργασία στην Ελλάδα: ειδική Επιτροπή κάθε Περιφέρειας κατάρτιζε έκθεση κατά το τελευταίο 3μηνο κάθε έτους (καταχωρώντας τις υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό και τις σχετικές κενές θέσεις εργασίας), βάσει της οποίας οι ΥΠ.ΕΞ., ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΕΡ. καθορίζουν τον ανώτατο αριθμό αδειών διαμονής για εργασία κατ'έτος, με τη βοήθεια γραφείων ευρέσεως εργασίας σε ελληνικές πρεσβείες και προξενικές αρχές του εξωτερικού

- Άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία > υπήκοος τρίτης χώρας που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για εξαρτημένη εργασία στην Ελλάδα δικαιούται να λάβει άδεια διαμονής 1 έτους για τον ίδιο λόγο, εφόσον υποβάλει αίτηση που θα περιλαμβάνει (πέραν των προβλεπόμενων δικαιολογητικών) σύμβαση εργασίας μέχρι 1 έτους (να προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι τουλάχιστον ίση με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη) / ή βεβαιώσεις εργοδοτών – ανανέωση προβλέπεται για 2 έτη κάθε φορά, εφόσον 2 τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της άδειας διαμονής του υποβάλει αίτηση από την οποία να αποδεικνύεται ότι:

1. Έχει εκπληρώσει τις φορολογικές του υποχρεώσεις
2. Διαθέτει σύμβαση εργασίας
3. Έχει πραγματοποιήσει τον κατ'ελάχιστο αριθμό των ημερομισθίων (200 ανά έτος)

ν. 3536/2007 > δεν απαιτείται η προσκόμιση σύμβασης σε περιπτώσεις απασχόλησης ατόμων σε γεωργικές εργασίες/ οικοδόμων/ αποκλειστικών νοσοκόμων/ προσωπικού που εργάζεται κατ'οίκον σε περισσότερους εργοδότες ΚΑΙ δόθηκε η δυνατότητα εξαγοράς έως και του 20% των ημερομισθίων

Δεν υφίσταται πλέον ειδική ρύθμιση για την είσοδο υπηκόων τρίτων χωρών/ ή την μετάκλησή τους στην Ελλάδα με σκοπό την παροχή υπηρεσιών ή έργου – ωστόσο δίνεται η δυνατότητα μετά την πάροδο 1 έτους από την χορήγηση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία να απασχοληθούν στην παροχή υπηρεσιών ή έργου με άδεια 2ετούς ισχύος και ανανέωσης – μεταβολή της επιτρέπεται μόνο κατά την ανανέωσή της – αναγκαία η ενοποίηση των δύο αδειών για τη διευκόλυνση της κινητικότητας και της ελαστικότητας των εργασιακών σχέσεων

- Άδεια διαμονής για εποχιακή εργασία (= εργασία που παρέχεται σε συγκεκριμένο εργοδότη σύμφωνα με τις εντολές του, με βάση σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου και για συγκεκριμένο χρόνο, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 6 μήνες συνολικά ανά ημερολογιακό έτος, σε τομέα δραστηριότητας που συναρτάται με πρόσκαιρη, εποχιακού χαρακτήρα απασχόληση) – δεν επιτρέπεται η αλλαγή εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της, ούτε και η ανανέωσή της, γι'αυτό ο αλλοδαπός μετά τη λήξη αυτής υποχρεούται σε αναχώρηση, Διμερείς Συμφωνίες της Ελλάδας
- Άδεια διαμονής μελών διοικητικού συμβουλίου/ διαχειριστών/ προσωπικού εταιριών > επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα αλλοδαποί μέλη διοικητικού συμβουλίου/ διαχειριστές/ ανώτατα διευθυντικά στελέχη θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, το αλλοδαπό προσωπικό που απασχολείται αποκλειστικά σε εταιρίες και επιχειρήσεις, αλλοδαποί τεχνικοί που απασχολούνται στις βιομηχανίες και στα μεταλλεία και

εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που απασχολείται σε αλλοδαπές εταιρίες με υποκαταστήματα ή θυγατρικές εταιρίες στην Ελλάδα – αυτοί εισέρχονται στην Ελλάδα με ειδική θεώρηση εισόδου ώστε να τους δοθεί στη συνέχεια και ετήσια άδεια διαμονής (που ανανεώνεται κάθε 2 έτη) από τον ΥΠ.ΕΣ. εφόσον προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά – στα μέλη της οικογένειάς τους χορηγείται ατομική άδεια διαμονής, η οποία λήγει με τη λήξη της άδειας διαμονής του αλλοδαπού προσώπου που συνοδεύουν, εφόσον προσκομίσουν πιστοποιητικό υγείας – δεν απαιτείται η εξέταση λόγων αφορώντων στη δημόσια τάξη/ ασφάλεια της χώρας, παρά μόνον μετά τη χορήγηση άδειας διαμονής (>ανάκληση της άδειας διαμονής) – σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τον κάτοχο της συγκεκριμένης άδειας διαμονής

- Άδεια διαμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και για επενδυτικούς σκοπούς > ο ν. 3386/2005 και διάφορες Υπουργικές Αποφάσεις προβλέπουν τα δικαιολογητικά σε κάθε περίπτωση και ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας να διαθέτει επαρκείς πόρους 60.000 ευρώ κατ'ελάχιστο στην πρώτη περίπτωση/ και 300.000 στην δεύτερη – στην πρώτη περίπτωση η άδεια διαμονής χορηγείται από τον Γ.Γ. Περιφέρειας και ισχύει- ανανεώνεται για 2 έτη/ ενώ στη δεύτερη από τον ΥΠ.ΕΣ. και ισχύει και ανανεώνεται για 3 έτη, με δυνατότητα χορήγησης ατομικής άδειας διαμονής στα μέλη της οικογενείας του αλλοδαπού
- Άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους
 - Άδεια διαμονής λόγω σπουδών > ο αλλοδαπός θα πρέπει τουλάχιστον 2 μήνες πριν από τη λήξη της visa του να υποβάλει σχετική αίτηση και δικαιολογητικά στον Δήμο του τόπου κατοικίας ή διαμονής του, ώστε να λάβει την ειδική άδεια διαμονής λόγω σπουδών – περιλαμβάνεται και ο κύκλος προετοιμασίας για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και οι μεταπτυχιακές σπουδές – απαραίτητη είναι για τον εν λόγω αλλοδαπό η “ειδική σπουδαστική visa λόγω σπουδών” από τις εκάστοτε ελληνικές προξενικές αρχές – επιτρέπεται σε υπήκοο τρίτης χώρας που αποφοίτησε από Α.Ε.Ι./ Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας να ανανεώσει την άδεια διαμονής του λόγω σπουδών, χωρίς πλέον να πρέπει να εφοδιαστεί με νέα θεώρηση εισόδου προκειμένου να συνεχίσει εδώ τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο – δεν χορηγείται άδεια διαμονής λόγω σπουδών στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στη χώρα μας ως εργαζόμενοι/ ή ως αιτούντες ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, με εξαίρεση όσους έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης – ετήσια άδεια διαμονής λόγω σπουδών και ανανεωσιμότητα, υποχρεούμενος ο αλλοδαπός τουλάχιστον 2 μήνες πριν τη λήξη της να υποβάλει στον οικείο Δήμο:
 1. Σχετική αίτηση
 2. Βεβαίωση της οικείας Σχολής για επιβεβαίωση της συμμετοχής του αλλοδαπού στις εξετάσεις
 3. Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας

Ο αλλοδαπός φοιτητής/ σπουδαστής μπορεί να εργάζεται υπό καθεστώς μόνο μερικής απασχόλησης, μετά από ειδική έγκριση που χορηγείται από την αρμόδια Περιφέρεια – ο χρόνος παραμονής του αλλοδαπού σπουδαστή για προπτυχιακές σπουδές δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ελάχιστο υποχρεωτικό χρόνο φοίτησης που απαιτείται για το πτυχίο του, προσαυξημένο κατά το ήμισυ – μετά το πέρας

των σπουδών του, ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να αναχωρήσει από τη χώρα, εκτός αν συνεχίσει μεταπτυχιακές σπουδές – πρόβλεψη για συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγών και πρακτική άσκηση σε επιχείρηση – μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού δεν είναι δυνατόν να τον συνοδεύσουν, πλην όσων έρχονται για την απόκτηση ιατρικής ειδικότητας (προβλήματα)

- Άδειες διαμονής για εξαιρετικούς λόγους
 - Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους > χορηγείται με κοινή απόφαση των ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΕΡ. (ετήσια διάρκεια και ανανεωσιμότητα/ αν χορηγείται σε ανήλικο, ανανεώνεται έως ότου αυτός συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας του – δυνατή και η ανανέωση της άδειας και για άλλους λόγους που προβλέπονται στο νόμο, αν εκλείψουν οι λόγοι έκδοσης της άδειας διαμονής αυτής, χωρίς να εισπράττεται παράβολο και με παράλληλο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας) σε:
 - ✓ Θύματα εργατικών και άλλων ατυχημάτων όσο διαρκεί η θεραπεία τους/ ή λόγω αυτού συνταξιοδοτούνται
 - ✓ Θύματα εγκληματικών πράξεων, εφόσον προκύπτει από δικαστική απόφαση και για όσο χρόνο διαρκεί η θεραπεία τους
 - ✓ Πρόσωπα που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας
 - ✓ Πρόσωπα που φιλοξενούνται σε ιδρύματα και νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού
 - ✓ Ανήλικοι, την επιμέλεια των οποίων έχουν ελληνικές οικογένειες/ οικογένειες υπηκόων τρίτων χωρών με νόμιμη διαμονή στην Ελλάδα/ για τα οποία είναι εκκρεμής η διαδικασία υιοθεσίας

Στις 3 πρώτες περιπτώσεις προϋποτίθεται η κατοχή προηγούμενης άδειας διαμονής από τον αιτούντα/ ενώ στην 4^η περίπτωση προαπαιτείται κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας/ αν υπάρχει πρόβλημα υγείας που αναφέρεται σε λοιμώδες νόσημα απαιτείται σύμφωνη γνώμη του ΥΠ.ΥΓ. ότι δεν συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία

προβλέπονται επίσης πρόσθετες περιπτώσεις στις οποίες χορηγείται «άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους» (6μηνης διάρκειας, μη-ανανεωσιμότητας για τον ίδιο λόγο για τον οποίο χορηγήθηκε, μετά από γνωμοδότηση Ειδικής Επιτροπής Μετανάστευσης της Περιφέρειας, με δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας) εφόσον :

1. (αποδεδειγμένα) συντρέχουν λόγοι που καθιστούν αναγκαία την παραμονή τους στη χώρα
 2. ο υπήκοος τρίτης χώρας που υποβάλλει σχετική αίτηση κατέχει διαβατήριο σε ισχύ/ ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο με ισχυρή θεώρηση εισόδου
 3. δεν συντρέχουν λόγοι που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια
- Άδεια διαμονής για δημόσιο συμφέρον > αφορά υπηκόους τρίτων χωρών, στο πρόσωπο των οποίων δικαιολογημένα συντρέχει δημόσιο συμφέρον (ο νόμος δεν αναφέρει το περιεχόμενο της εν λόγω έννοιας) – η αίτηση υποβάλλεται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του ΥΠ.ΕΣ., χορηγούμενη με κοινή

απόφαση των ΥΠ.ΕΣ. και ΥΠ.ΕΞ. – ετήσια διάρκεια και ανανεωσιμότητα – δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας – στα μέλη της οικογένειάς του χορηγείται ατομική άδεια διαμονής – δεν επιτρέπεται η μετατροπή της άδειας διαμονής σε άλλον τύπο

- Άδεια διαμονής στα θύματα εμπορίας ανθρώπων (trafficking) > δουλεία, εκμετάλλευση του σώματος άλλων ανθρώπων, λαμβάνει πολλές μορφές
 - ✓ λήψη μέτρων σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο: Δ.Σ. του Ο.Η.Ε. κατά του διακρατικού εγκλήματος και Πρωτόκολλο, Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, Ε.Ε., Ελλάδα: συμμόρφωση προς τις επιταγές της Ε.Ε., νομοθετικά μέτρα στον χώρο του ποινικού δικαίου, ο ν.3386/2005 αναγνωρίζει σχετικά ειδικές άδειες, η ιδιότητα του «θύματος εμπορίας ανθρώπων» αποκτάται με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών
 - ✓ το θύμα θα πρέπει να συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές (σχετική ενημέρωση από την αστυνομία/ την εισαγγελική αρχή/ κρατικούς φορείς κοινωνικής στήριξης), που στηρίζονται και από Μ.Κ.Ο. κατά τη διακρίβωση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και την παραπομπή τους σε ξενώνες φιλοξενίας – έπειτα δίνεται στο θύμα «περίοδος περίσκεψης 1 μηνός» κατά την οποία δεν δύναται να απελαθεί και τυχόν διαταχθείσα απέλαση αναστέλλεται
 - ✓ οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να παρέχουν στο θύμα περίθαλψη και καλές συνθήκες διαβίωσης, προστασία, ασφάλεια, νομική βοήθεια, υπηρεσίες μετάφρασης και ερμηνείας
 - ✓ Εφόσον τα θύματα δείξουν ότι πράγματι θέλουν να συνεργαστούν, ο εισαγγελέας εξετάζει αν έχουν διακόψει κάθε σχέση με τους διακινητές και αν είναι σκόπιμη η παράταση της διαμονής τους στην Ελλάδα προκειμένου να βοηθήσουν στην έρευνα για τη σύλληψη των δραστών/ ή εάν διευκολύνεται η ήδη διενεργηθείσα ποινική δίωξη > αν ναι, ο εισαγγελέας συντάσσει σχετική έκθεση
 - ✓ Η 12μηνιαία ισχύος και ανανεωσιμότητας άδεια χορηγείται με απόφαση του ΥΠ.ΕΣ., αφού εξετασθεί αν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, με παράλληλο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση
 - ✓ Η άδεια δεν ανανεώνεται/ ή ανακαλείται:
 1. Αν διαπιστωθεί ότι το θύμα επανασυνδέθηκε εκούσια με τους δράστες
 2. Αν η συνεργασία του ήταν δόλια και καταχρηστική
 3. Αν το θύμα σταματήσει να συνεργάζεται με τις αρχές
 4. Αν η σχετική διαδικασία διακοπεί/ ή περαιωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση > εδώ το θύμα μπορεί να λάβει άδεια διαμονής για έναν από τους υπολοίπους λόγους που προβλέπει ο νόμος, με απόφαση του Γ.Γ. Περιφερείας
 - ✓ Ο νόμος λαμβάνει ειδική πρόνοια για τα ανήλικα θύματα του trafficking > οι αστυνομικές αρχές θα πρέπει να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για τον εντοπισμό της οικογένειάς τους αν αυτά είναι ασυνόδευτα και να φροντίσουν να εξασφαλίσουν τη νομική τους εκπροσώπηση
- Άδεια διαμονής για οικογενειακή συνένωση > «οικογενειακή επανένωση» = η είσοδος και διαμονή στη χώρα των μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα, προκειμένου να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειας, ασχέτως αν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την είσοδό τους στη χώρα – η αίτηση υποβάλλεται στον

Δήμο του τόπου κατοικίας του αιτούντος και εξετάζεται από την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας – στα μέλη της οικογένειας χορηγείται ατομική άδεια διαμονής ετήσιας ισχύος, που ανανεώνεται ανά 2ετία και δίνει δικαίωμα για εργασία – για την ανανέωσή της, ο αλλοδαπός θα πρέπει 2 τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της άδειας να υποβάλει στον Δήμο του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση/ για τα ανήλικα τέκνα, η αίτηση από τη στιγμή που συμπληρώνουν το 14^ο έτος της ηλικίας τους υποβάλλεται από εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα, χωρίς να απαιτείται η καταβολή παραβόλου

- ✓ Προκειμένου να μπορέσει υπήκοος τρίτης χώρας να υποβάλει αίτημα για οικογενειακή συνένωση, θα πρέπει:
 1. Να κατοικεί μόνιμα στην Ελλάδα για διάστημα 2 ετών
 2. Να αποδεικνύει την ύπαρξη της οικογενειακής σχέσης με τα μέλη που καλεί
 3. Να έχει σταθερό και τακτικό προσωπικό εισόδημα και πλήρη ασφάλιση
 4. Να προσκομίσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά

- ✓ Ως «μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας» θεωρούνται:
 1. Οι άνω των 18 ετών σύζυγοι και τα κάτω των 18 ετών άγαμα κοινά τέκνα τους, συμπεριλαμβανομένων των υιοθετηθέντων
 2. Τα κάτω των 18 ετών άγαμα τέκνα του συντηρούντος/ ή του άλλου συζύγου και όσα έχουν υιοθετηθεί, εφόσον του έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας

Σε περίπτωση πολυγαμίας, εφόσον ο συντηρών σύζυγος έχει ήδη σύζυγο που ζει μαζί του στην Ελλάδα, δεν επιτρέπεται η οικογενειακή επανένωση με άλλη σύζυγο και με τα ανήλικα τέκνα τους

- ✓ Η «άδεια διαμονής για οικογενειακή συνένωση» ανακαλείται/ δεν χορηγείται/ δεν ανανεώνεται:
 1. Αν ο συντηρών και τα μέλη της οικογένειάς του έπαυσαν να διάγουν πραγματικό συζυγικό-οικογενειακό βίο
 2. Αν διαπιστωθεί ότι η οικογενειακή σχέση είχε συναφθεί με σκοπό την καταστράτηγηση του «νόμου περί αλλοδαπών»
 3. Αν η διαμονή του συντηρούντος τερματισθεί και δεν έχει δοθεί αυτοτελές δικαίωμα διαμονής στο μέλος της οικογένειας

Παρόλ'αυτά, λαμβάνεται υπ'όψιν ο χαρακτήρας και η σταθερότητα των οικογενειακών δεσμών του, η διάρκεια διαμονής του στη χώρα και η ύπαρξη δεσμών με τη χώρα καταγωγής του υπηκόου τρίτης χώρας – η ανανέωση της άδειας διαμονής του μέλους της οικογένειας ακολουθεί την τύχη της άδειας διαμονής του συντηρούντος υπηκόου τρίτης χώρας

- ✓ Δίνεται η δυνατότητα σε μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που είχαν έρθει στην Ελλάδα για οικογενειακή συνένωση να μπορούν να παραμείνουν στη χώρα, εφοδιαζόμενοι με ετήσιας ισχύος «αυτοτελή άδεια διαμονής» στην περίπτωση που δεν θα μπορεί να γίνεται πλέον λόγος για οικογενειακή συνένωση > «αυτοτελής άδεια διαμονής» χορηγείται σε πρόσωπα:
 1. Όταν ενηλικιωθούν

2. Όταν επιβιώσει ο συντηρών αυτά, εφόσον διαμένουν στην Ελλάδα τουλάχιστον 1 χρόνο πριν τον θάνατό του
3. Όταν έχει παρέλθει 5ετία από την «άδεια διαμονής για οικογενειακή συνένωση και δεν έχει χορηγηθεί στο μεταξύ άδεια διαμονής για άλλο λόγο
4. Όταν έχει εκδοθεί διαζύγιο/ ακύρωση του γάμου/ αποδεδειγμένα διεκόπη η έγγαμη συμβίωση, αν:
 - i. Ο γάμος διήρκεσε μέχρι τα τότε για 3 χρόνια, εκ των οποίων τουλάχιστον 1 διενήθη στην Ελλάδα
 - ii. Συντρέχουν ιδιαίτερα δυσχερείς καταστάσεις

Όσον αφορά στα παιδιά που ενηλικιώνονται, η αυτοτελής άδεια διαμονής ανανεώνεται έως το 21^ο έτος της ηλικίας τους και μετά από αυτό για κάποιον άλλον προβλεπόμενο λόγο στον ν. 3386/2005 (πχ: σπουδές, εργασία...κλπ) > πρόβλημα νομοθετικής πρόβλεψης – κάθε απόφαση απόρριψης αίτησης για χορήγηση «άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση» πρέπει να είναι αιτιολογημένη – προβλέπεται δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας ή άσκησης προσφυγής στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο

- Άδειες διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών-μελών οικογένειας Έλληνα πολίτη/ πολίτη της Ε.Ε. > χορηγείται δελτίο διαμονής 5ετούς ισχύος, που ανανεώνεται ισόχρονα με παράλληλο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας – ως μέλη της οικογένειάς του θεωρούνται:
 1. Οι σύζυγοι
 2. Τα κάτω του 21^{ου} έτους τέκνα τους (και τα υιοθετημένα)/ ή ανεξαρτήτως ηλικίας εφόσον συντηρούνται από αυτούς
 3. Τα λοιπά τέκνα τους που δεν συμπλήρωσαν το 21^ο έτος της ηλικίας τους (και τα υιοθετημένα) εφόσον αυτοί έχουν τη γονική τους μέριμνα/ ή ανεξαρτήτως ηλικίας εφόσον συντηρούνται από αυτούς
 4. Οι γονείς τους, εφόσον συντηρούνται από αυτούς

Σε αυτούς χορηγείται από τον Γ.Γ. Περιφέρειας «Δελτίο Διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα/ ή πολίτη κράτους-μέλους της Ε.Ε.» 5ετούς ισχύος και ανανεωσιμότητας χωρίς καταβολή παραβόλου (το ίδιο Δελτίο χορηγείται και σε αλλοδαπούς γονείς ημεδαπών ανηλίκων) – Το Δελτίο ανακαλείται/ δεν ανανεώνεται/ δεν χορηγείται εφόσον:

1. Έπαυσε ο συζυγικός/ οικογενειακός τους βίος
2. Διαπιστωθεί ότι καταστρατηγήθηκαν οι διατάξεις του νόμου με σκοπό την απόκτηση του σχετικού Δελτίου (εικονικοί-λευκοί γάμοι > η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης προβαίνει σε ελέγχους – για τη σχετική απέλαση δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση πολιτικού δικαστηρίου για λύση/ ακύρωση του γάμου, ούτε η επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος ή ασφαλείας – ωστόσο κάτι τέτοιο πρέπει να προκύπτει από σαφή και βάσιμα αποδεικτικά στοιχεία, όπως και όταν χορηγείται από τις ελληνικές προξενικές αρχές visa σε αλλοδαπό υπήκοο τρίτης χώρας που επιθυμεί να εισέλθει στην Ελλάδα για οικογενειακή συνένωση)
3. Συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ν. 3386/2005

Το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών-μελών οικογένειας Έλληνα/ ή πολίτη άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. μπορεί να διατηρηθεί όταν:

1. Αυτός αποβιώσει και τα μέλη της οικογένειάς του έχουν διαμείνει στην Ελλάδα για τουλάχιστον 1 έτος πριν το θάνατό του
2. Έχει εκδοθεί απόφαση διαζυγίου και ο γάμος διήρκεσε τουλάχιστον 3 χρόνια, 1 εκ των οποίων διενήθη στην Ελλάδα ή η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί στον υπήκοο τρίτης χώρας
3. Συντρέχουν ιδιαίτερα δυσχερείς καταστάσεις
4. Έχει νόμιμο δικαίωμα επικοινωνίας με το ανήλικο τέκνο τους και οι επισκέψεις πρέπει να πραγματοποιούνται στην Ελλάδα
5. Παράλληλα, τα μέλη αυτά θα πρέπει να έχουν εισόδημα από την εργασία τους/ ή να διαθέτουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και για τα μέλη της οικογενείας τους και να έχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση ασθένειας

Σε υπηκόους τρίτων χωρών-μέλη οικογενείας Έλληνα πολίτη/ ή πολίτη άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. που διαμένουν στην Ελλάδα με τον Έλληνα/ ή κοινοτικό υπήκοο για συνεχές διάστημα 5 ετών χορηγείται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας «Δελτίο Μόνιμης Διαμονής» που ανανεώνεται ανά 10ετία χωρίς υποχρέωση καταβολής παραβόλου, με παράλληλο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας – «Δελτίο Μόνιμης Διαμονής» δικαιούνται να αποκτήσουν και μέλη της οικογένειας πολίτη άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε. που απεβίωσε ενόσω εργαζόταν, χωρίς να έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής, εφόσον:

- ✓ Ο κοινοτικός υπήκοος είχε διαμείνει στην Ελλάδα επί 2 συνεχή έτη πριν τον θάνατό του, ή
- ✓ Ο θάνατός του οφείλεται σε εργατικό ατύχημα/ ή επαγγελματική ασθένεια

Επίσης, αυτοτελές δικαίωμα διαμονής αποκτούν τα μέλη της οικογένειας Έλληνα/ ή πολίτη της Ε.Ε. με «Δελτίο Μόνιμης Διαμονής» αν:

- ✓ Υπήρξε θάνατος του αναφερομένου
- ✓ Εξεδόθη απόφαση διαζυγίου

- Διαμονή ομογενών (=ελληνικής καταγωγής αλλοδαποί που αποδέχονται την ιδιότητα αυτή και συμπεριφέρονται ως Έλληνες)
 - Σε ομογενείς εξ Αλβανίας > ρύθμιση της παροχής δικαιώματος διαμονής και εργασίας από ν.2001 και Υπ.Απ.
 - ✓ στους ομογενείς Αλβανούς υπηκόους που διαμένουν στην Ελλάδα χορηγείται από τις αρμόδιες ελληνικές αστυνομικές αρχές 10ετούς ισχύος «άδεια διαμονής ενιαίου τύπου» και ισόχρονης διάρκειας «Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς» (από τον Υ.Δ.Τ.) , μετά από γνώμη 3μελούς Επιτροπής ενώπιον της οποίας ο αλλοδαπός καλείται να εμφανιστεί για συνέντευξη και την επικουρική γνωμοδότηση Ειδικής Επιτροπής για την εξακρίβωση της ιδιότητάς του ως «ομογενούς»
 - ✓ μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης του αιτήματος, οι αστυνομικές αρχές χορηγούν στον αιτούντα βεβαίωση 6μηνης διάρκειας και ανανεωσιμότητας, με παράλληλο δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας
 - ✓ Για την ανανέωση και των δύο τίτλων απαιτείται διαβατήριο σε ισχύ, και προκειμένου για τον αλλογενή σύζυγό του απαιτείται επιπλέον προσκόμιση στοιχείων που να αποδεικνύουν τη μη-λύση του γάμου τους με διαζύγιο

- ✓ Παρόμοιο δελτίο χορηγείται και στους συζύγους και κατιόντες των ομογενών ανεξαρτήτως της εθνικής τους καταγωγής, με παράλληλο δικαίωμα εργασίας
- ✓ Ο αλλοδαπός που ισχυρίζεται ότι είναι «ομογενής» είναι υποχρεωμένος να δηλώσει το γεγονός αυτό κατά την παρουσίασή του στην αστυνομική αρχή, αποδεικνύοντάς το με προσκόμιση επίσημων εγγράφων, ενώ σε περίπτωση αμφισβήτησης αποφασίζει σχετικά ο Υ.Δ.Τ. (δυνατή και η επιβολή από αυτόν του μέτρου της άμεσης αναχώρησης από τη χώρα χάριν του δημοσίου συμφέροντος, έως ότου αποφασισθεί ότι αυτός είναι πράγματι ομογενής)
- Σε ομογενείς-παλιννοστούντες από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. > Ο ν. 2000 και Υπ.Απ. ρυθμίζει θέματα ιθαγένειας, απόκτησης του Ε.Δ.Τ.Ο. και στεγαστικής και επαγγελματικής τους αποκατάστασης –
 - ✓ Οι αλλογενείς σύζυγοι των παλιννοστούντων ομογενών από τις χώρες της Ε.Σ.Σ.Δ. αποκτούν αυτοδικαίως από τον Γ.Γ. Περιφέρειας «άδεια παραμονής και εργασίας» για όσο χρονικό διάστημα διατηρείται ο γάμος τους με τον ομογενή/ ή έχουν αποκτήσει με αυτόν τέκνα
 - ✓ Στους συζύγους επαναπατρισθέντος/ παλιννοστήσαντος/ ομογενούς υπηκόου τρίτης χώρας χορηγείται «άδεια διαμονής» που ισχύει για όσο χρονικό διάστημα έχει νομιμοποιηθεί η διαμονή του ετέρου των συζύγων – οι χήρες και τα ανήλικα παιδιά του αποβιώσαντος με την ως άνω ιδιότητα αποκτούν «αυτοτελή άδεια διαμονής» 5ετούς ισχύος
 - ✓ Αν τα πρόσωπα στα οποία είχαν χορηγηθεί βεβαιώσεις και προσωρινές άδειες διαμονής κρίθηκαν τελικά ως «αλλογενείς» , ο ν. 3386/2005 προβλέπει ότι μπορούν να ανανεώσουν την άδεια διαμονής τους εφόσον εξακολουθούν να διαμένουν στην Ελλάδα

Συνέπειες της άδειας διαμονής: Από τη στιγμή που ο αλλοδαπός θα αποκτήσει την άδεια διαμονής, αυτή του εξασφαλίζει:

- Δικαίωμα νόμιμης διαμονής
- Δικαίωμα επανεισόδου στη χώρα (χωρίς visa, εφόσον διαθέτει ισχύον διαβατήριο και ισχύουσα άδεια διαμονής)
- Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας για 90 ημέρες/ ανά 6μηνο στον ενιαίο χώρο Σένγκεν

Διεθνείς & Διμερείς Συμβάσεις: Όταν η Ελλάδα έχει κυρώσει Δ.Σ., μπορεί να παρέχονται στους υπηκόους των συμβαλλομένων σε αυτές χωρών ειδική έννομη προστασία και επιπλέον δικαιώματα – Γι'αυτό θα πρέπει οι αρμόδιες ελληνικές αρχές να συμβουλευονται τις σχετικές Συμβάσεις και μετά να προχωρούν στην εφαρμογή διατάξεων σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας εργασίας σε αλλοδαπούς – Συμβάσεις σε θέματα εργασίας – Βουλγαρία και Ρουμανία αποτελούν πλέον μέλη της Ε.Ε. (2-7 έτη παρέκκλιση από το κοινοτικό κεκτημένο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων)

Καθεστώς διαμονής μακράς διάρκειας & Άδειες διαμονής αόριστης διάρκειας

Πρόκειται για νέο καθεστώς που εισήχθη με τον ν. 3386/2005 – την «άδεια αόριστης διαμονής» δικαιούται να λάβει από τον Γ.Γ. Περιφέρειας υπήκοος τρίτης χώρας που έχει συμπληρώσει 10ετή συνεχή διαμονή στην Ελλάδα και ο οποίος μπορεί πλέον να ζητήσει να υπαχθεί στο «καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος» - σκοπός: η κοινωνική ένταξη των μεταναστών και η οικονομικο-κοινωνική συνοχή της Ε.Ε. – αποτέλεσμα: η ίση μεταχείριση του αλλοδαπού με τους ημεδαπούς κατά την άσκηση κάποιων δικαιωμάτων = βαθμιαία προσέγγιση του καθεστώτος που διέπει τους υπηκόους κρατών-μελών της Ε.Ε.

- Ο επί μακρόν διαμένων δικαιούται να έχει ίση μεταχείριση με τους ημεδαπούς:
 1. Στην πρόσβαση στη μισθωτή/ μη-μισθωτή δραστηριότητα και στους όρους απασχόλησης και εργασίας (απόλυση, αμοιβή, μετάβαση σε άλλο εργασιακό καθεστώς χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις...κλπ)
 2. Στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση
 3. Στην αναγνώριση τίτλων
 4. Στην κοινωνική ασφάλεια, αρωγή και προστασία
 5. Σε φορολογικές ελαφρύνσεις
 6. Στην πρόσβαση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που βρίσκονται στη διάθεση του κοινού
 7. Στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και συνδικαλίζεσθαι
 8. Στην ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση στο σύνολο της επικράτειας, αν δεν έχει περιορισθεί το δικαίωμα αυτό για λόγους δημοσίου συμφέροντος

Επίσης, ο επί μακρόν διαμένων προστατεύεται από την απέλαση, επιτρέποντας την διοικητική απέλαση μόνο αν κριθεί ότι αυτός συνιστά «ενεστώσα και ειδικά αιτιολογημένη απειλή κατά την δημόσιας τάξης ή ασφάλειας». Εξαίρεση και από αυτή την περίπτωση προβλέπεται αν είναι γονέας ημεδαπού ανηλίκου του οποίου έχει την επιμέλεια ή διατροφή/ ή εφόσον έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του – κατά την εξέταση των λόγων απέλασης συνεκτιμώνται και άλλα στοιχεία – δικαιούχοι του «καθεστώτος διαμονής μακράς διάρκειας» είναι οι ενήλικοι αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, ενώ τη στερούνται:

- ✓ Οι κάτοχοι άδειας διαμονής για σπουδές/ για απόκτηση ιατρικής ιδιότητας/ για επαγγελματική κατάρτιση και τα μέλη της οικογενείας τους που τούς συνοδεύουν
- ✓ Οι κάτοχοι άδειας διαμονής στην Ελλάδα δυνάμει προσωρινής προστασίας (θύματα εμπορίας ανθρώπων και αιτούντες αυτήν)
- ✓ Οι πρόσφυγες και οι αιτούντες την σχετική αναγνώριση
- ✓ Οι κάτοχοι άδειας προσωρινής διαμονής και τα μέλη της οικογενείας τους
- ✓ Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που απολαμβάνουν νομικού καθεστώτος που υπόκειται στις Συμβάσεις της Βιέννης 1961 και 1963
- ✓ Δυνατή είναι η επέκταση της χορήγησης του καθεστώτος και σε άλλους αλλοδαπούς, δυνάμει Διμερών/ Διεθνών Συμβάσεων

Προϋποθέσεις κτήσης του «καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος»:

1. Αδιάλειπτη διαμονή στην ελληνική επικράτεια κατά τα 5 χρόνια πριν την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης (περίοδοι απουσίας έως 6 μήνες, εφόσον συνολικά δεν

υπερβαίνουν τους 10 μήνες μέσα στην κρινόμενη 5ετία δεν αναιρούν τον συνεχή χαρακτήρα της διαμονής του δικαιούχου και προσμετρώνται για τη συμπλήρωση της 5ετίας – όχι όμως και περίοδοι προσωρινής διαμονής βάσει σχετικής άδειας/ ή λόγω νομικού καθεστώτος που υπόκειται στις Συμβάσεις της Βιέννης 1961 και 1963 – περίοδοι διαμονής για λόγους σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης λαμβάνονται υπ’όψιν μόνο κατά το ήμισυ)

2. Να διαθέτει σταθερούς και τακτικούς οικονομικούς πόρους για τον ίδιο και την οικογένειά του
3. Να διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθενείας που να καλύπτει και την οικογένειά του
4. Να διαθέτει κατοικία που να πληροί προδιαγραφές υγιεινής
5. Ελληνομάθεια
6. Να μην αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας

Αρμόδια αρχή για τη χορήγηση της σχετικής άδειας διαμονής είναι εκείνη που χορήγησε την τελευταία άδεια διαμονής του αιτούντος – αυτός που αποκτά το σχετικό καθεστώς, το διατηρεί μόνιμως, χωρίς η λήξη της άδειας να αποτελεί λόγο ανάκλησης/ απώλειας – αν εξ αυτού δεν δικαιολογείται η απέλαση του αλλοδαπού (κατά της οποίας ασκείται προσφυγή), αυτός μπορεί να ζητήσει άδεια διαμονής στη χώρα μας για άλλο λόγο χωρίς να είναι απαραίτητη η θεώρηση εισόδου, σύμφωνα με τον ν. 3386/2005 – η άδεια διαμονής έχει 5ετή ισχύ και ανανεωσιμότητα, χωρίς να ελέγχονται εκ νέου οι προαναφερθείσες υποχρεώσεις

Λόγοι ανάκλησης/ απώλειας του «καθεστώτος διαμονής μακράς διαρκείας» (απαραίτητη η αιτιολόγηση των απορριπτικών αυτών αποφάσεων – κατ’αυτών ασκείται αίτηση θεραπείας):

1. Αν αποδεικνύεται ότι ο αλλοδαπός έχει συμπράξει δολίως στην απόκτηση του εν λόγω καθεστώτος
2. Αν έχει εκδοθεί απόφαση απέλασής του
3. Αν συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη
4. Αν έχει αποκτήσει το ίδιο καθεστώς σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε.
5. Αν απουσίασε από το έδαφος της Ε.Ε. για διάστημα μεγαλύτερο ή ίσο με 12 μήνες/ ή απουσίασε από την Ελλάδα για περισσότερα από 6 χρόνια (όμως είναι δυνατή η επανάκτηση του καθεστώτος)

Μέλος οικογένειας Έλληνα πολίτη/ πολίτη της Ε.Ε. που είναι υπήκοος τρίτης χώρας δικαιούται να επιλέξει να υπαχθεί στο «καθεστώς μακράς διαρκείας» αντί του «καθεστώτος μόνιμης διαμονής ως μέλος οικογένειας Έλληνα πολίτη/ πολίτη της Ε.Ε.», όχι όμως και να διατηρήσει παράλληλα τα δύο καθεστώτα.

Ο κάτοχος «καθεστώτος διαμονής μακράς διαρκείας» δικαιούται να διαμείνει στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 3 μήνες» εφόσον προτίθεται:

- ✓ να ασκήσει μισθωτή ή μη-μισθωτή δραστηριότητα (δεν επιτρέπεται όμως κατά το πρώτο 12μηνο να απασχοληθούν σε άλλη ειδικότητα από εκείνη για την οποία τούς χορηγήθηκε η άδεια διαμονής/ ούτε να μεταβάλουν τον ασφαλιστικό τους φορέα)
- ✓ να σπουδάσει
- ✓ να παρακολουθήσει μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης

Θα πρέπει ωστόσο να διαθέτει επαρκείς πόρους και ασφάλιση ασθενείας και να πληροί τις εκάστοτε ειδικές προϋποθέσεις, δυνάμενος να συνοδευτεί από τα μέλη της οικογενείας του αν η συγκρότηση της οικογενείας είχε συντελεσθεί στο κράτος-μέλος στο οποίο απέκτησε την «άδεια διαμονής μακράς διαρκείας» - υφίσταται δικαίωμα κινητικότητας στην επικράτεια της Ε.Ε. με κοινοποίηση της σχετικής αποφάσεως χορήγησης από κράτος-μέλος σε άλλο κράτος-μέλος

Προγράμματα νομιμοποίησης των λαθρομεταναστών:

- ✓ 1^ο πρόγραμμα > το 1997 με 2 προεδρικά διατάγματα, διαμορφωμένο μέσα από τον διάλογο των κοινωνικών εταίρων στα πλαίσια της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Ο.Κ.Ε.), χορήγηση «κάρτας παραμονής περιορισμένης χρονικής διάρκειας» με ισχύ 1-3 χρόνια με δυνατότητα περαιτέρω ανανέωσής της, νομιμοποιήθηκαν 350.000, διστακτικότητα αλλοδαπών υπό τον φόβο απέλασής τους, επιτυχημένο και ευέλικτο πρόγραμμα
- ✓ 2^ο πρόγραμμα > το 2001, διαδικασία για την επανανομιμοποίηση όσων αλλοδαπών είχαν χάσει την προηγούμενη δυνατότητα και για τη νομιμοποίηση νέων αλλοδαπών που διέμεναν στην Ελλάδα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, έλλειψη διορατικότητας και ευελιξίας του νομοθέτη, ανταπόκριση πολλών λαθρομεταναστών, η διοίκηση προσπάθησε να καλύψει κενά ως προς την προσκόμιση δικαιολογητικών με εγκυκλίους
- ✓ 3^ο πρόγραμμα > ν.3386/2005 (που προέβλεπε 2 ξεχωριστές διαδικασίες νομιμοποίησης > πρόβλημα) και ν.3536/2007 (διεύρυνση των περιπτώσεων) – όσοι είχαν εγγραφεί στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. για λόγους παράνομης εισόδου/ εξόδου/ διαμονής/ εργασίας διαγράφονται αυτοδικαίως
- ✓ Πολλές ακυρωτικές διαφορές αφορώσες σε αλλοδαπούς υπήχθησαν στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου > αυτές υπόκεινται σε έφεση ενώπιον του Σ.τ.Ε., που εξακολουθεί να είναι αρμόδιο επί διαφορών που γεννώνται από την προσβολή πράξεων που αναφέρονται στην αναγνώριση αλλοδαπού ως «πρόσφυγα» και να παρέχει προσωρινή δικαστική προστασία σχετικά (σε κάποιες περιπτώσεις αυτή παρέχεται από το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο είτε με τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της δυσμενούς διοικητικής πράξης που έχει εκδοθεί εις βάρος τους/ είτε με τη λήψη κατάλληλων διοικητικών μέτρων) – όμως υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η Διοίκηση δεν συμμορφώθηκε προς τις προσωρινές διαταγές αναστολής εκτέλεσης απορριπτικών αποφάσεων που η ίδια είχε εκδώσει, με αποτέλεσμα να μην εξετάζει στη συνέχεια τα αιτήματα των αλλοδαπών, παρά μόνο μετά την έκδοση της τελεσίδικης δικαστικής απόφασης επί των υποβληθεισών αιτήσεων (η παρέμβαση του Σ.τ.Π. προς τον ΥΠ.ΕΣ. υπήρξε καταλυτική > καθορίστηκε να χορηγείται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας «ειδική βεβαίωση νόμιμης διαμονής» σε υπηκόους τρίτων χωρών για τους οποίους είχε εκδοθεί απόφαση αναστολής/ ή προσωρινή διαταγή αναστολής του Διοικητικού Πρωτοδικείου επί διοικητικών πράξεων κατά των οποίων έχουν ασκήσει αίτηση ακυρώσεως και αφορούν είτε στην απόρριψη αιτήματος άδειας διαμονής/ είτε στην ανάκληση εκδοθείσας αδείας, έως ότου εκδοθεί η τελεσίδικη δικαστική απόφαση επί της εκκρεμούς αιτήσεως ακυρώσεως)

Απομάκρυνση του αλλοδαπού από το ελληνικό έδαφος

Πολλές φορές ο αλλοδαπός υποχρεούται/ ή εξαναγκάζεται να εγκαταλείψει το ελληνικό έδαφος, είτε με δικαστική απόφαση/ είτε με πράξη της Διοίκησης, μέσω των θεσμών της επαναπροώθησης/ της απέλασης/ της έκδοσης – η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στο εθνικό της δίκαιο την Οδηγία του Συμβουλίου για «αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών», στις περιπτώσεις που:

- ✓ Έχει εκδοθεί απόφαση απομάκρυνσης από άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει στην Ελλάδα, λόγω σοβαρής και παρούσας απειλής κατά της δημόσιας τάξης και ασφάλειας που ελήφθη λόγω:
- Καταδίκης για αξιόποινη πράξη που επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον 1 έτους
- Αποχρωσών ενδείξεων ότι ο αλλοδαπός αυτός έχει διαπράξει/ προτίθεται να διαπράξει σοβαρές αξιόποινες πράξεις στο έδαφος κράτους-μέλους
- ✓ Έχει εκδοθεί απόφαση απομάκρυνσης σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει στο ελληνικό έδαφος λόγω παράβασης των διατάξεων περί εισόδου και διαμονής της χώρας που εξέδωσε την απόφαση

Οι αποφάσεις απομάκρυνσης εκτελούνται κατά τις διατάξεις της διοικητικής απέλασης, ενώ η αρμόδια αρχή θα πρέπει να διενεργεί προηγούμενη έρευνα της κατάστασης του απομακρυνόμενου, ώστε να διασφαλιστεί η μη-αντίθεση της απόφασης στις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας και του διεθνούς δικαίου.

- Άμεση επαναπροώθηση > ο ν.3386/2005 προβλέπει ότι επί εισόδου υπηκόου τρίτης χώρας στο ελληνικό έδαφος χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, αντί διαταχθεί η ποινική του δίωξη, αποφασίζεται είτε ο εξαναγκασμός του αλλοδαπού σε αναχώρηση/ είτε η απομάκρυνσή του από το ελληνικό έδαφος από τα ίδια τα αστυνομικά όργανα με απόφαση του Γ.Γ. του Υ.Δ.Τ. και εφόσον εξασφαλίζονται τα εχέγγυα ασφαλούς μετάβασης και επιστροφής τους (ωστόσο εμφανίζονται δυσκολίες) – η Ελλάδα έχει υπογράψει και κυρώσει αρκετές Διμερείς Συμφωνίες για την επανεισδοχή προσώπων που βρίσκονται σε μη-νόμιμη κατάσταση, όμως μόνο μια παρόμοια συμφωνία με την Τουρκία θα μπορούσε να επιλύσει το πρόβλημα – επαναπροώθηση προβλέπεται επίσης: για τον αλλοδαπό εκείνο που παραμένει στη ζώνη διερχομένων transit και δεν αναχωρεί/ σε εκείνον τον αλλοδαπό που είναι εγγεγραμμένος στον Ε.Κ.ΑΝ.Α./ σε εκείνον τον αλλοδαπό που κρίνεται από τον Υ.Δ.Τ. ότι επιβάλλεται να αναχωρήσει αμέσως από τη χώρα, μέχρις ότου ο ΥΠ.ΕΣ. αποφασίσει σχετικά με την ιδιότητά του ως «ομογενούς»/ σε υπήκοο τρίτης χώρας του οποίου δεν εγκρίθηκε παραμονή/ ανανέωση της άδειας παραμονής του – ωστόσο ο νόμος δεν δείχνει να λαμβάνει πρόνοια για τη χώρα στην οποία θα επαναπροωθηθεί το υπό κρίση άτομο (αναλογική εφαρμογή των ευνοϊκών διατάξεων που ισχύουν για τους πρόσφυγες βάσει της Σύμβασης της Γενεύης και της Δ.Σ. 1984 «κατά των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης-ταπεινωτικής μεταχείρισης και τιμωρίας»)
- Απέλαση = το μέτρο με το οποίο ένας αλλοδαπός υποχρεούται μετά από δικαστική απόφαση/ ή επιβολή ατομικού διοικητικού μέτρου να εγκαταλείψει (ισόβια/ πρόσκαιρα) τη χώρα στην οποία έχει καταφύγει
 - Δικαστική απέλαση > ρυθμίζεται στον Π.Κ., νοούμενη ως μέτρο ασφαλείας/ ή ως παρεπόμενη ποινή και επιβαλλόμενη από το δικαστήριο ως αντίδραση στην τέλεση αξιόποινου ποινικού αδικήματος
 - ✓ Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απέλαση αλλοδαπού που καταδικάστηκε σε κάθειρξη/ ή φυλάκιση, με την επιφύλαξη Διεθνών Συμβάσεων που έχουν κυρωθεί από τη χώρα. Αν κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, ο αλλοδαπός ήταν

ανήλικος, λαμβάνεται υπ'όψιν και εγκατάσταση της οικογενείας του στην Ελλάδα/ στην αλλοδαπή. Όταν ο αλλοδαπός βρίσκεται νόμιμα στη χώρα, απέλαση δεν διατάσσεται αν δεν του έχει επιβληθεί ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών, εκτελούμενη αμέσως μετά την έκτιση της ποινής/ την απόλυση από τις φυλακές. Οι αλλοδαποί που απελάθηκαν κατ'αυτόν τον τρόπο μπορούν να επιστρέφουν στη χώρα με απόφαση του Υπ.Δικ., αφού περάσει μια 3ετία από την απέλαση και για ορισμένο διάστημα το οποίο δύναται να παρατείνεται, πλην αν ο αλλοδαπός έχει τελέσει γάμο με Έλληνα υπήκοο για όσο χρόνο διαρκεί ο γάμος/ σε περίπτωση παλιννοστούντος ελληνικής καταγωγής.

- ✓ Το δικαστήριο δεν είναι υποχρεωμένο αλλά απλά μπορεί να διατάξει την απέλαση αυτού, εκτός αν πιθανολογεί ότι αυτός μετά το στάδιο εκτέλεσης της ποινής θα είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια/ ή αν ο αλλοδαπός έχει καταδικασθεί για παράβαση του «νόμου περί ναρκωτικών» και δεν συντρέχουν λόγοι για την παραμονή του στη χώρα.
 - ✓ Δεν αποκλείεται η μετατροπή της ποινής της φυλάκισης σε χρηματική/ ή η αναστολή εκτέλεσής της. Επίσης, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απέλαση του αλλοδαπού σε αντικατάσταση των ασφαλιστικών μέτρων του εγκλεισμού σε ειδικό θεραπευτικό κατάστημα/ ή της παραμονής του σε επανορθωτικό κατάστημα εργασίας/ ή της φύλαξής του σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα.
 - ✓ Το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση αυτής της ποινής επί ορισμένο χρόνο (=διάστημα δοκιμασίας), ώστε αν αυτό το διάστημα περάσει επιτυχώς για τον κατηγορούμενο, αυτή ποινή θεωρείται σαν να μην έχει επιβληθεί (η απέλαση αυτή εκτελείται αμέσως μετά το πέρας του χρονικού αυτού διαστήματος) – ο απελαθείς αλλοδαπός του οποίου έχει ανασταλεί η ποινή μπορεί να επιστρέψει στη χώρα με απόφαση του Υπ.Δικ. αφού περάσει 5ετία από την απέλαση και για ορισμένο διάστημα που δύναται να παρατείνεται
 - ✓ Η απέλαση αλλοδαπού που αποφασίστηκε από δικαστήριο εκτελείται με απόφαση του εισαγγελέα μετά από παραγγελία του προς την αρμόδια αστυνομική αρχή
 - ✓ Σε περίπτωση αλλοδαπού που απολύεται υπό όρο μπορεί να διαταχθεί η απέλασή του, εκτός αν η οικογένειά του διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα/ ή η απέλασή του είναι ανέφικτη
 - ✓ Η δικαστική απόφαση απέλασης καταδίκου που απολύεται υπό όρο εκτελείται αμέσως, εκτός αν η απέλαση είναι αδύνατη, οπότε ο κατάδικος απολύεται και αρχίζει γι'αυτόν ο χρόνος δοκιμασίας
 - ✓ Π.Κ. > ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά από έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να αναστείλει την απέλαση λαθρομεταναστών όταν αυτοί καταγγείλουν αξιόποινες πράξεις που τελέσθηκαν από εγκληματική οργάνωση, μέχρις ότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση σχετικά (σε αυτούς χορηγείται άδεια διαμονής)
 - ✓ Παρόμοια αναστολή απέλασης προβλέπεται και στους αλλοδαπούς που είναι θύματα εμπορίας ανθρωπων
- Διοικητική απέλαση > ρυθμίζεται στον ν.3386/2005 και επιβάλλεται από τη Διοίκηση – επιτρέπεται αν ο αλλοδαπός:
 1. Καταδικασθεί τελεσίδικα σε στερητική της ελευθερίας ποινή/ ή για τα εγκλήματα που προβλέπει ο ν.3386/2005
 2. Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του ν.3386/2005
 3. Κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη/ ασφάλεια/ υγεία της χώρας

- ✓ Η διοικητική απέλαση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την Ε.Σ.Δ.Α., το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκατάστασης, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και τις διάφορες Δ.Σ. – Η Ελλάδα έχει δεσμευτεί με Δ.Σ. να διατάσσει την απέλαση για λόγους δημοσίας τάξης/ ασφάλεια/ χρηστών ηθών/ σε αυστηρά καθορισμένα όρια και όχι ανεξέλεγκτα (λόγοι επαρκώς και πλήρως αιτιολογημένοι)
- ✓ Η διοικητική απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή ο οποίος δίνει στον αλλοδαπό του οποίου προτείνεται η απέλαση τουλάχιστον 48 ώρες προθεσμία για να προβάλλει τις αντιρρήσεις του – ο αλλοδαπός δικαιούται εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης να προσφύγει ενώπιον του Υ.Δ.Τ., που αποφασίζει εντός 3 ημερών
- ✓ Αν η απόφαση απέλασης καταστεί αμετάκλητη/ ή δεν ασκήθηκε προσφυγή από τον αλλοδαπό, αυτός υποχρεούται να αναχωρήσει από την Ελλάδα μέσα στην ορισθείσα προθεσμία – η τυχόν άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης για απέλαση και εφόσον έχει διαταχθεί και κράτηση η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση (ο αλλοδαπός εξακολουθεί να κρατείται) – συχνά όμως η Διοίκηση δεν λαμβάνει υπόψη την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης απέλασης/ ή την προσωρινή διαταγή αναστολής εκτέλεσης από τον ακυρωτικό δικαστή μετά από αντιρρήσεις του αλλοδαπού που έγιναν δεκτές > επιλαμβάνεται ο Σ.τ.Π.)
- ✓ Μαζί με την απέλαση να τάσσεται και προθεσμία για αναχώρηση που δεν μπορεί να ξεπερνά τις 30 ημέρες αν ο υπό απέλαση αλλοδαπός (ο οποίος καλείται να αναχωρήσει αυτοβούλως από τη χώρα) :
 1. Δεν κρίνεται ύποπτος φυγής
 2. Είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη
 3. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του
- ✓ Αναγκαία είναι η κατά περίπτωση διασάφηση της έννοιας της «δημόσιας τάξης και ασφάλειας» (συγκεκριμενοποίηση, αιτιολόγηση) – σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν οικογενειακοί δεσμοί του αλλοδαπού στην Ελλάδα
- ✓ Προβληματική η ρύθμιση περί απέλασης και διπλής εγγραφής σε «καταλόγους ανεπιθύμητων αλλοδαπών» αλλοδαπού που παραβίασε κάποια διάταξη του νόμου περί αλλοδαπών
- ✓ Στον ν.3386/2005 δεν φαίνεται να λαμβάνεται ειδική πρόνοια για την προστασία των «μεταναστών 2^{ης} γενεάς» ως προς την απέλασή τους, πράγμα που αντίθετα συμβαίνει με τους «επί μακρόν διαμένοντες» (απέλαση μόνον όταν αποτελεί «ενεστώσα και ειδικά αιτιολογημένη απειλή κατά της δημόσιας τάξης ή ασφάλειας» - λήψη υπόψη και άλλων παραγόντων)
- Ν.3386/2005 > απαγορεύεται η απέλαση όταν ο αλλοδαπός:
 1. Είναι ανήλικος και οι γονείς του/ ή οι έχοντες την επιμέλειά του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα
 2. Είναι γονέας και έχει την επιμέλεια/ ή τη διατροφή ημεδαπού ανηλίκου

3. Έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του (σε αυτή και στην παραπάνω περίπτωση επιτρέπεται η απέλαση του αλλοδαπού όταν αυτός κριθεί ως επικίνδυνος για δημόσια τάξη/ ασφάλεια/ υγεία)
 4. Έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας/ ή έχει ζητήσει την παροχή ασύλου
 5. Είναι ανήλικος στον οποίο έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα με απόφαση του δικαστηρίου ανηλίκων
- Σ. > οι Έλληνες έχουν δικαίωμα επιλογής αλλοδαπού συζύγου και κοινής διαμονής στην Ελλάδα, εκτός αν το επιβάλλουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος
 - Εφόσον ο αλλοδαπός κρίνεται ύποπτος φυγής/ ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη > διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση απόφασης ως προς την απέλασή του εντός 3 ημερών
 - ✓ παράλληλα ο ν.3386/2005 προβλέπει τη δημιουργία ειδικών χώρων κράτησης, την ευθύνη των οποίων έχει η ΕΛ.ΑΣ. (αντισυνταγματικότητα ως προς Σ. 6: «κανένας δεν συλλαμβάνεται/ φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, που πρέπει να επιδοθεί τη στιγμή της σύλληψης/ προφυλάκισης»)
 - ✓ εφόσον εκδοθεί απόφαση απέλασης, η κράτηση συνεχίζεται μέχρι την εκτέλεση της απέλασης, όχι όμως και να υπερβαίνει τους 3 μήνες – Ο αλλοδαπός που κρατείται δικαιούται να προβάλει αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου κρατείται, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητα της κράτησης
 - ✓ ο αλλοδαπός κρατούμενος πρέπει να πληροφορείται τους λόγους της κράτησής του και να διευκολύνεται η επικοινωνία με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του
 - ✓ η Ελλάδα έχει πολλακώς συρθεί στο Ε.Δ.Δ.Α. για παραβίαση της Ε.Σ.Δ.Α. με αφορμή τη διάρκεια και τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών υπό απέλαση
 - ✓ Π.Κ.: «ο αλλοδαπός, μέχρι την απέλασή του που διετάχθη μετά από δικαστική απόφαση, εξακολουθεί να παραμένει κρατούμενος σε ειδικούς χώρους καταστημάτων κράτησης/ ή θεραπευτικών καταστημάτων»
 - ✓ «εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων που διατάσσουν απέλαση αλλοδαπών» > Υπ.Απ. 2000 > εάν η άμεση απέλαση είναι ανέφικτη και μετά την έκτιση της στερητικής της ελευθερίας ποινής, ο αρμόδιος εισαγγελέας εισάγει την υπόθεση στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο, το οποίο μπορεί να αποφασίσει για την προσωρινή παραμονή του αλλοδαπού στη χώρα, με περιοριστικούς όρους
 - ✓ «εκτέλεση αποφάσεων διοικητικής απέλασης» > Υπ.Απ. 1992 – αν δεν είναι δυνατή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού, ο Υ.Δ.Τ. μπορεί με απόφασή του να επιτρέψει την προσωρινή του παραμονή στη χώρα μέχρι την άρση των κωλυμάτων απέλασης, με ταυτόχρονη επιβολή των αναγκαίων περιορισμών
 - ✓ Ο Σ.τ.Π. συνηθίζει να παρεμβαίνει για να καταγγείλει πρακτικές αμφίβολης νομιμότητας
 - ✓ Ο ν.3386/2005 έδωσε τη δυνατότητα επανανομιμοποίησης στους αλλοδαπούς, ενώ ο ν.3536/2007 διέυρνε τις εν λόγω περιπτώσεις – παρατηρήθηκε το φαινόμενο να συλλαμβάνονται άτομα που είχαν γίνει δεκτά να νομιμοποιηθούν, όμως επειδή ήσαν εγγεγραμμένα στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. απελαύνονταν (με ν.2002 και με τη βοήθεια του

Σ.τ.Π. προβλέφθηκε η αυτοδίκαιη διαγραφή αλλοδαπών που είχαν προηγουμένως εγγραφεί σε αυτόν λόγω παράνομης εισόδου/ εξόδου/ παραμονής/ εργασίας στο ελληνικό έδαφος) – προβλήματα ως προς την εξέταση της ερμηνείας και του σκοπού της διατάξεως – Με τον ν.3536/2007 : οριοθετήθηκε η έννοια της «δημόσια τάξης και ασφάλειας», ορίστηκε ότι η εγγραφή αλλοδαπών στον Ε.Κ.ΑΝ.Α. θα πρέπει να μνημονεύονται ειδικώς και αιτιολογημένως στη σχετική απόφαση οι λόγοι εγγραφής τους και διευρύνθηκε η αυτοδίκαιη διαγραφή όσων αλλοδαπών είχαν εγγραφεί λόγω δικαστικής, αλλά και λόγω διοικητικής απέλασης.

- Έκδοση = η παράδοση αλλοδαπού (όχι ημεδαπού) από τις αρχές του κράτους στο οποίο αυτός είχε καταφύγει προς τις αρχές ενός άλλου κράτος, προκειμένου αυτός να υποβληθεί σε δίκη/ ή να εκτίσει την ποινή που τού έχει απαγγελθεί
 - ✓ Η έκδοση προϋποθέτει τη διάπραξη ποινικού αδικήματος, και διατάσσεται πάντοτε με αμετάκλητη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Εφετών και μετά από απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης
 - ✓ Η έκδοση ρυθμίζεται κατά κανόνα με Δ.Σ. (διμερείς/ πολυμερείς), και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Κ.Ποιν.Δικ. (πχ: Σύμβαση Έκδοσης του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1957, νόμος 2004 για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης...κλπ)
 - ✓ Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι απόφαση/ διάταξη δικαστικής αρχής κράτους-μέλους της Ε.Ε. που εκδίδεται με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου το οποίο ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους-μέλους της Ε.Ε., εφόσον το πρόσωπο αυτό ζητείται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, προκειμένου:
 1. Σε πρόσωπο στο οποίο έχει ήδη αποδοθεί η αξιόποινη πράξη να ασκηθεί ποινική δίωξη
 2. Να εκτελεστεί ποινή ή μέτρο ασφαλείας, τα οποία στερούν την ελευθερία
 - ✓ Η έκδοση απαγορεύεται:
 1. Όταν το άτομο είναι ημεδαπός/ ή ήταν ημεδαπός όταν τελέσθηκε η πράξη
 2. Όταν η δίωξη και τιμωρία του εγκλήματος που τελέσθηκε στο εξωτερικό ανήκει κατά τους ελληνικούς νόμους στα ελληνικά δικαστήρια
 3. Όταν πρόκειται για πολιτικό, στρατιωτικό, φορολογικό, του τύπου έγκλημα/ ή διώκεται μόνον ύστερα από έγκληση ή για πολιτικούς λόγους
 4. Όταν για νόμιμο λόγο εμποδίζεται η δίωξη ή η εκτέλεση της ποινής/ ή αποκλείεται ή εξαλείφεται το αξιόποινο
 5. Όταν πιθανολογείται ότι εκείνος για τον οποίο ζητείται η έκδοση θα καταδιωχθεί από το εκζητούν κράτος για πράξη διαφορετική από εκείνη για την οποία ζητείται η έκδοση
 - ✓ Σ. 5παρ.2εδ.β': «απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας»
 - ✓ Η έκδοση αλλοδαπού διαχωρίζεται σε 2 στάδια:
 - i. Το δικαστικό (κατά το οποίο η δικαστική εξουσία αποφαινεται για τη συνδρομή των προϋποθέσεων έκδοσης που θεσπίζει ο νόμος)

- ii. Το διοικητικό (κατά το οποίο ο ΥΠ.Δικ. αποφασίζει μετά από την θετική γνωμοδότηση του Συμβουλίου Εφετών αποφασίζει αν τελικά θα εγκρίνει την έκδοση του εκζητούμενου αλλοδαπού, κρίνοντας με κριτήρια σκοπιμότητας)
- ✓ Στόχος της έκδοσης > η διασφάλιση της διεθνούς συνεργασίας στο χώρο του ποινικού δικαίου (όχι η ποινική αξιολόγηση της συμπεριφοράς του εκζητούμενου) – στην έκδοση, τα εγκλήματα για τα οποία διώκεται ο αλλοδαπός, θα πρέπει να είναι αξιόποινα και να τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον 1 έτους, τόσο κατά το εκζητούν όσο και για το κράτος παρά του οποίου ζητείται η έκδοση

Δικαιώματα των αλλοδαπών που διαμένουν στη χώρα μας

- Διεθνής και συνταγματική προστασία
- Ν.3386/2005 > δικαιώματα αλλοδαπών που διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα:
 - ✓ ασφάλιση στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απόλαυση των ίδιων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους Έλληνες
 - ✓ παροχή κοινωνικής προστασίας που τελούν σε κατάσταση ένδειας/ ή βρίσκονται σε μειωμένη κοινωνική-σωματική-διανοητική κατάσταση/ ή που περιέρχονται προσωρινά ή μόνιμα σε κατάσταση ανάγκης εξαιτίας ασθενείας, θεομηνίας ή άλλου απρόβλεπτου συμβάντος
 - ✓ αυτεπάγγελτη δίωξη των πράξεων ρατσισμού και ξενοφοβίας που προβλέπονται και τιμωρούνται από τον «νόμο περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών που αποσκοπούν σε φυλετικές διακρίσεις»
 - ✓ δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας σε όλους τους εργαζομένους, ανεξαρτήτως διάκρισης και δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης για όλους (ωστόσο υφίστανται ακόμη διαφορές στη μεταχείριση των αλλοδαπών)
 - ✓ υπό προϋποθέσεις δικαίωμα πρόσβασης στο σύστημα νοσηλευτικής περίθαλψης για ορισμένες κατηγορίες ατόμων που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας και φροντίδας – για όσους αλλοδαπούς δεν διαθέτουν ασφαλιστικό βιβλιάριο/ ή έληξε η άδεια διαμονής τους δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα πέραν της έκτακτης εισαγωγής τους για νοσηλεία σε νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές/ ή είναι ανήλικοι
 - ✓ ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας, πλην αν αυτό απαγορευθεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος
 - ✓ οι ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια υπάγονται στην υποχρεωτική ελάχιστη 9χρονη εκπαίδευση και σε πρόσβαση σε σχολικές δραστηριότητες, όπως και τα ελληνόπουλα
 - ✓ κατ'εξάιρεση, μπορούν να εγγραφούν με ελλιπή δικαιολογητικά στα δημόσια σχολεία τα ανήλικα τέκνα όσων προστατεύονται ως πρόσφυγες από το ελληνικό κράτος/ ή τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε./ όσων προέρχονται από περιοχές στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση/ όσων έχουν επιβάλει αίτηση για χορήγηση πολιτικού ασύλου/ όσων αλλοδαπών διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμα και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν
 - ✓ είναι δυνατόν, όπου υπάρχει ικανός αριθμός αλλοδαπών μαθητών, να ρυθμιστεί με Υπ.Απ. η προαιρετική διδασκαλία της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού τους
 - ✓ πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση όσων αλλοδαπών αποφοίτησαν από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως και οι ημεδαποί

- ✓ συμμετοχή στην διαδικασία επιλογής σημαιοφόρου/ παραστατών/ υπευθύνων για την κατάθεση στεφάνων μαθητών, εφόσον φοιτούν για τουλάχιστον 2 χρόνια σε ελληνικό σχολείο

Υποχρεώσεις των αλλοδαπών κατά τη διαμονή τους στην Ελλάδα

- Κάθε μεταβολή της προσωπικής κατάστασης του αλλοδαπού/ η αλλαγή κατοικίας/ η απώλεια-αλλαγή-μεταβολή του διαβατηρίου του/ η απώλεια της άδειας διαμονής του/ κάθε μεταβολή στην απασχόλησή του > πρέπει να δηλώνεται μέσα σε έναν μήνα στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του τόπου διαμονής του (η μεταβολή της διεύθυνσης της κατοικίας του πρέπει να γνωστοποιείται και στο οικείο αστυνομικό τμήμα)
- Με τη λήξη της άδειας διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας εφόσον αυτή δεν ανανεώθηκε, οφείλει να αναχωρήσει από τη χώρα – αυτός που συνεχίζει να παραμένει στην Ελλάδα μέχρι άνω των 30 ημερών υποχρεούται κατά την αναχώρησή του να καταβάλει ένα χρηματικό ποσό
- Για κάθε διαδικαστική ενέργεια, οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορεί να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιο δικηγόρο/ από συζύγους/ από ανιόντες ή από ενήλικους κατιόντες τόσο κατά την υποβολή αίτησης για την έκδοση άδειας διαμονής όσο και για την ανανέωση αυτής – η πληρεξουσιότητα πρέπει να αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος από αστυνομική αρχή/ και πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης αν υποβάλλεται από γονέα ή από ενήλικο τέκνο – σε πολλές περιπτώσεις οι αστυνομικές αρχές και τα Κ.Ε.Π. αρνούνται να βεβαιώσουν το γνήσιο της υπογραφής αλλοδαπού που βρίσκεται σε καθεστώς ανέμφικτης απέλασης (ήταν κάτοχος «υπηρεσιακού σημειώματος» που τού είχε χορηγηθεί από τις αστυνομικές αρχές) προκειμένου να εξουσιοδοτήσει δικηγόρο για τη νόμιμη εκπροσώπησή του ενώπιον των αρμόδιων αρχών, γιατί δεν καλύπτει την απόδειξη στοιχείων της ταυτότητας του αλλοδαπού (παρέμβαση του Σ.Τ.Π.)

Υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων υπαλλήλων

- Ο ν.3386/2005 προβλέπει τις σχετικές υποχρεώσεις όσων παρέχουν διαμονή σε αλλοδαπούς (διευθυντές ξενοδοχείων-παραθεριστικών κέντρων και εκμισθωτές ακινήτων) και όσων διευκολύνουν την παράνομη είσοδο-έξοδο τους στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών
- Απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων και η παροχή υπηρεσιών των δημοσίων υπηρεσιών, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ. σε υπηκόους τρίτων χωρών που δεν έχουν διαβατήριο/ άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από Δ.Σ./ θεώρηση εισόδου/ άδεια διαμονής (πλην της έκτακτης εισαγωγής αυτών/ ή ανήλικων παιδιών για νοσηλεία σε νοσοκομεία-θεραπευτήρια-κλινικές)
- Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις ως άνω διατάξεις διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται κατά τον Π.Κ. για παράβαση καθηκόντων – το ίδιο και οι συμβολαιογράφοι που παρέλειψαν να διαπιστώσουν ότι οι αλλοδαποί που παραστάθηκαν αυτοπροσώπως ενώπιόν τους για τη σύνταξη συμβολαιογραφικών πράξεων δεν είχαν θεώρηση εισόδου/ άδεια διαμονής/ βεβαίωση ότι έχουν καταθέσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοσή της, εκτός αν συνετάχθησαν πληρεξούσια συμβολαιογραφικά έγγραφα σε δικηγόρους προκειμένου να τούς εκπροσωπήσουν ενώπιον δικαστηρίων

- Σκοπός: περιορισμός της λαθρομετανάστευσης και εξαναγκασμένη εμφάνιση των αλλοδαπών στις ελληνικές αρχές > ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν μπορεί να απευθυνθεί στις αρμόδιες αστυνομικές/ διοικητικές αρχές, εκτός αν στο πλαίσιο της ανανέωσης της άδειας διαμονής ο υπήκοος τρίτης χώρας αδυνατεί να προσκομίσει ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο – σε αυτή την περίπτωση, η άδειά του ανανεώνεται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας μετά από εισήγηση του ΥΠ.ΕΞ. και γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, εφόσον επικαλεσθεί «ειδικά και αιτιολογημένα αντικειμενική αδυναμία» λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων που επικρατούν στη χώρα του
- Εξαιρείται η περίπτωση κατά την οποία κρατούμενος υπήκοος τρίτης χώρας ζητεί την θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του, προκειμένου να εξουσιοδοτήσει δικηγόρο να τον εκπροσωπήσει ενώπιον δικαστηρίου, αν τα στοιχεία της ταυτότητάς του αποδειχθούν από οποιοδήποτε δημόσιο έγγραφο (ακόμα και το «υπηρεσιακό σημείωμα της αστυνομικής αρχής»)

Ο Συνήγορος του Πολίτη (Α.Δ.Α.)

- ✓ Ανεξάρτητη διοικητική αρχή, με σκοπό τη διαμεσολάβηση μεταξύ της ελληνική Διοίκησης και των πολιτών για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, την προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών και την τήρηση της νομιμότητας
- ✓ Οι πράξεις του δεν υπάγονται σε έλεγχο
- ✓ Στον Σ.τ.Π. μπορεί να απευθύνεται (είτε βρίσκεται στο εσωτερικό/ είτε στο εξωτερικό) ανέξοδα κάθε φυσικό πρόσωπο (ανεξαρτήτως ιθαγενείας) και κάθε νομικό πρόσωπο, όταν θεωρεί ότι παραβιάζονται δικαιώματά του ή προσβάλλονται νόμιμα συμφέροντά του από πράξεις της Διοίκησης > έτσι οι αλλοδαποί μπορούν να υποβάλουν αναφορά στον Σ.τ.Π. αυτοπροσώπως/ ταχυδρομικώς/ με fax – ακολούθως ο Σ.τ.Π. , εφόσον είναι υπεύθυνος, ερευνά την υπόθεση (ακόμα και αυτεπαγγέλτως) – ειδικά στις υποθέσεις που αφορούν τα «Ανθρώπινα Δικαιώματα), το 35% των αναφορών που υποβάλλονται προέρχονται από αλλοδαπούς, αφορώσες συνήθως σε δυσλειτουργίες του νομικού καθεστώτος του νόμου περί αλλοδαπών-θέματα αδειών διαμονής-εργασίας-κράτησης-διακρίσεων
- ✓ Η ανεξάρτητη αυτή διοικητική αρχή υποβάλλει ετησίως Έκθεση προς την κυβέρνηση και τη Βουλή, με ειδικές αναφορές για την εκάστοτε ερευνώμενη αναφορά
- ✓ Στον Σ.τ.Π. ανήκει και ο «Συνήγορος του Παιδιού», με μεγάλη δραστηριότητα όσον αφορά στους ασυνόδευτους ανηλίκους, με τον πρώτο να ελέγχει τη διασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεών του, κατά τον ν.3386/2005
- ✓ Στον Σ.τ.Π. οφείλονται πολλές από τις τροποποιήσεις και τις συμπληρώσεις που επήλθαν με τους ν.3386/2005 και 3536/2007
- ✓ Συχνά ο Σ.τ.Π. συντάσσει ειδικές αναφορές και πορίσματα για ειδικά θέματα, συμβάλλοντας μέσα από εξειδικευμένες γνωμοδοτήσεις και τοποθετήσεις έμπειρων επιστημόνων : να παρουσιάσει τα προβλήματα της διοίκησης προτείνοντας τις δέουσες λύσεις και να προάγει τη χρηστή διοίκηση μέσα από την καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης των συναλλασσομένων μαζί της

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Α.Δ.Α.)

- ✓ Συνεστήθη με ν. 1998 ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας πάνω σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- ✓ Αποστολή :
 1. Εξετάζει ζητήματα που αφορούν στην προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τα οποία εγείρει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής/ προτείνονται από τα μέλη της ή από Μ.Κ.Ο.
 2. Υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες και καταρτίζει γνωμοδοτήσεις για τη λήψη μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
 3. Συντάσσει την ετήσια Έκθεση για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και να την υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και τους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο και στο Ευρωκοινοβούλιο
 4. Υποβάλλει Εκθέσεις σε Διεθνείς Οργανισμούς
 5. Εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου
- ✓ Σκοπός της είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όλων όσων διαμένουν στην ελληνική επικράτεια
- ✓ Πηγή έμπνευσής της αποτελούν οι «Αρχές του Παρισιού», όπως υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον Ο.Η.Ε.
- ✓ Αποτελείται από 5 τμήματα, ένα εκ των οποίων αφορά την «Εφαρμογή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στους Αλλοδαπούς» με πολλές αναφορές, παρατηρήσεις και πορίσματα

Το Δίκαιο Καταστάσεως των Προσφύγων

- ✓ Άρχισε να παίρνει τεράστιες διαστάσεις μετά τα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου > η μαζική έξοδος ανθρώπων που εγκαταλείπουν τη χώρα τους εκούσια/βίαια αναζητώντας άσυλο, προστασία και καλύτερη μοίρα σε άλλες χώρες, ανάγκασε τη διεθνή κοινότητα να προσπαθήσει να βρει λύσεις στο εν λόγω πρόβλημα
- ✓ Σύμβαση της Γενεύης 1951, Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967 και άλλες Δ.Σ. σε περιφερειακό επίπεδο, παράγωγο ενωσιακό δίκαιο για την επίτευξη εγκαθίδρυσης ενός χώρου ελευθερίας-ασφάλειας-δικαιοσύνης, εσωτερικοί νόμοι για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο από την ελληνική πολιτεία

Η Σύμβαση της Γενεύης

- «Πρόσφυγας»: κάθε πρόσωπο το οποίο, συνεπεία δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω φυλής/ θρησκείας/ εθνικότητας/ κοινωνικής τάξης/ πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται έξω από τη χώρα της οποίας είναι υπήκοος ή είναι η χώρα της προηγούμενης διαμονής του και δεν δύναται ή (λόγω του φόβου αυτού) δεν επιθυμεί να απολαύσει την προστασία της χώρας αυτής
- Κατηγορίες:
 - ✓ «de jure πρόσφυγας» = χαρακτηρίζεται ως τέτοιος, από τη στιγμή που θα εισέλθει νόμιμα/ παράνομα σε μία χώρα, ζητώντας πολιτικό άσυλο. Εφόσον τού χορηγηθεί

- άσυλο, θεωρείται ότι πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί «πολιτικός πρόσφυγας» και να απολαύσει των δικαιωμάτων που οι Συμβάσεις τούς παρέχουν
- ✓ «πρόσφυγας sur place» = το άτομο που βρέθηκε σε μια χώρα, αλλά λόγω γεγονότων που επήλθαν εντωμεταξύ στη χώρα καταγωγής/ ή προηγούμενης μόνιμης διαμονής του δεν μπορεί να επιστρέψει σε αυτήν, γιατί υπάρχει φόβος δίωξης
 - ✓ «de facto πρόσφυγας» = δεν έχει αναγνωρισθεί ως «πρόσφυγας» κατά την Σύμβαση της Γενεύης, αλλά είτε έχει απορριφθεί από τις επίσημες αρχές το αίτημά του για αναγνώριση της προσφυγικής του ιδιότητας/ είτε εγκατέλειψε τη χώρα του όχι λόγω φόβου δίωξης αλλά λόγω εμπολέμων καταστάσεων/ είτε δεν υπέβαλε αίτημα για αναγνώρισή του ως πρόσφυγα λόγω φόβου δίωξης των στενών συγγενών του που βρίσκονται στη χώρα καταγωγής του
 - ✓ «πρόσφυγας σε τροχιά» (“in orbit”) = το άτομο που δεν κατάφερε σε καμία χώρα να γίνει δεκτός, με αποτέλεσμα να περιφέρεται συνεχώς από τη μια χώρα στην άλλη, έως ότου κάποια χώρα του χορηγήσει πολιτικό άσυλο/ ή κάποια οργάνωση τούς βοηθήσει να μεταναστεύσουν αλλού
 - ✓ «boat people» = είναι αυτοί που εγκαταλείπουν τη χώρα τους επιβιβαζόμενοι σε πλοία (συνήθως βιετναμέζοι, τους οποίους καμία γειτονική χώρα δεν δεχόταν, με συνέπεια να ξαναγυρίζουν στη θάλασσα και να ακολουθούν πολλές φορές τραγικά αποτελέσματα. Οι πρόσφυγες αυτοί βρήκαν τελικά βοήθεια με τη συνδρομή της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, η οποία ενήργησε κατά τέτοιο τρόπο ώστε πολλές χώρες να δεχθούν να χορηγήσουν άσυλο σε αρκετούς από αυτούς
 - ✓ Σύμβαση της Γενεύης > ως «πρόσφυγες» δεν μπορούν να αναγνωριστούν όσοι έχουν διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης/ έγκλημα πολέμου/ έγκλημα κατά της ανθρωπότητας/ όσοι έχουν διαπράξει σοβαρό αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου πριν να εισέλθουν στη χώρα όπου ζητούν άσυλο/ όσοι είναι ένοχοι για ενέργειες αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών
 - ✓ Κατά την ορθή ερμηνεία της Σύμβασης της Γενεύης, ως «πρόσφυγας» μπορεί να χαρακτηριστεί και το πρόσωπο το οποίο επικαλείται φόβο διώξεως από μη-κρατικούς φορείς, υπό την προϋπόθεση ότι τα όργανα του κράτους του οποίου έχει την υπηκοότητα το ανωτέρω πρόσωπο δεν είναι σε θέση/ ή δεν επιθυμούν να παράσχουν προστασία έναντι της σχετικής διώξεως
- Είναι δυνατόν ένα άτομο στο οποίο έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα και τα σχετικά δικαιώματα να παύσει να την φέρει (-> παύει η ιδιότητα του «πρόσφυγα» και θεωρείται πλέον αλλοδαπός, εφαρμοστέου του Δ. Κατ. Αλλ.) αν το εν λόγω άτομο:
 1. Κάνει εθελούσια χρήση της προστασίας της χώρας ιθαγενείας του
 2. Εθελούσια επανέκτησε την προηγούμενη ιθαγένειά του
 3. Απέκτησε νέα ιθαγένεια και απολαμβάνει την προστασία της
 4. Επέστρεψε για να εγκατασταθεί στη χώρα που είχε προηγουμένως εγκαταλείψει
 5. Έπαυσαν να υφίστανται τα γεγονότα που τον είχαν εξαναγκάσει να εγκαταλείψει την χώρα από την οποία είχε φύγει
 6. Ήταν ανιθαγενής και είχε χαρακτηριστεί πρόσφυγας, από τη στιγμή που έπαψε να θεωρείται ως τέτοιος, δυνάμενος να επιστρέψει στη χώρα της συνήθους διαμονής του την οποία είχε εγκαταλείψει λόγω παύσεως ισχύος των λόγων που τον είχαν εξαναγκάσει να φύγει
 - Το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967

- ✓ Η Σύμβαση της Γενεύης έθετε έναν χρονικό και έναν γεωγραφικό προσδιορισμό = ότι η ιδιότητα του «πρόσφυγα» θα δοθεί σε άτομα που είχαν εξαναγκαστεί να εγκαταλείψουν τη χώρα τους, για γεγονότα που είχαν επέλθει πριν την 1^η Ιανουαρίου 1951 στην Ευρώπη/ στην Ευρώπη ή αλλού (σκοπός > προστασία όσων ατόμων είχαν εγκαταλείψει τη χώρα τους λόγω του Β' Παγκοσμίου Πολέμου)
 - ✓ Κατά την υπογραφή/ κύρωση της Σύμβασης της Γενεύης, κάθε συμβαλλόμενο κράτος έπρεπε να δηλώσει ποια από της παραπάνω έννοιες θεωρούσε εφαρμοστέα (δυνατότητα γεωγραφικής επιλογής, προκειμένου η Δ.Σ. να υιοθετηθεί από όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες)
 - ✓ Επειδή στο μεταξύ ανέκυψαν νέες κατηγορίες προσφύγων που δεν ήταν δυνατόν να προστατευθούν λόγω του γεωγραφικού αυτού προσδιορισμού, υπεγράφη το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967, με το οποίο απαλείφθηκε ο περιορισμός (ωστόσο για κάποιες χώρες, όπως η Τουρκία, εξακολουθεί να διατηρείται !)
- Η Σύμβαση της Γενεύης ορίζει ότι η προσωπική κατάσταση (ικανότητα δικαίου, ικανότητα δικαιοπραξίας, ικανότητα σύναψης συμβάσεων της καθημερινής ζωής) των προσφύγων διέπεται από τους νόμους της χώρας κατοικίας τους/ της συνήθους διαμονής τους – επειδή όμως και ο πρόσφυγας θεωρείται αλλοδαπός (> επιφυλάσσεται η ίδια μεταχείριση των δύο κατηγοριών), ο εθνικός νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει περιορισμούς ως προς την ικανότητα δικαιοπραξίας του (πχ: απαγόρευση κτήσης ακινήτων σε παραμεθόριες περιοχές)
 - Νομικό καθεστώς του πρόσφυγα > η Σύμβαση της Γενεύης δεν ρυθμίζει τον τρόπο κατά τον οποίο θα χορηγείται σε έναν «αλλοδαπό που ζητά πολιτικό άσυλο» η ιδιότητα αυτή > το θέμα της αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας επαφίεται στις εθνικές νομοθεσίες (Π.Δ. 1999) – από τη στιγμή που ο αιτών αλλοδαπός χαρακτηριστεί από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές ως «πολιτικός πρόσφυγας» εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης και απολαμβάνει των σχετικών δικαιωμάτων και της προστασίας που αυτή του παρέχει – Η Σύμβαση της Γενεύης ορίζει κάποιες διοικητικές υποχρεώσεις που έχει η χώρα υποδοχής, από τη στιγμή που θα τους αναγνωρίσει ως πρόσφυγες (πχ: χορήγηση ταξιδιωτικών μέτρων και δελτίων ταυτότητας προς αυτούς) – σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, ο πρόσφυγας:
 1. υπέχει έναντι της χώρας που τον αναγνώρισε ως τέτοιο ορισμένες υποχρεώσεις συμμόρφωσης προς τους νόμους της
 2. απαλλάσσεται από τον όρο της αμοιβαιότητας και από τυχόν έκτακτα μέτρα που θα επιβληθούν σε άλλους αλλοδαπούς
 3. δύναται να τύχει ευνοϊκής μεταχείρισης όσον αφορά στην κινητή και ακίνητη περιουσία που τυχόν θα αποκτήσει στη χώρα
 4. έχει δικαίωμα να συμμετέχει σε επαγγελματικές ενώσεις/ ή συνδικάτα μη κερδοσκοπικού ή πολιτικού χαρακτήρα
 5. έχει δικαίωμα να εργασίας, κοινωνικής πρόνοιας και συνδρομής εκ μέρους του Δημοσίου για στέγαση, εκπαίδευση, κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη
 - Παράνομη είσοδος και διαμονή των προσφύγων:
 - ✓ Οι συμβαλλόμενες στη Σύμβαση της Γενεύης χώρες δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής (μεγάλη προστασία, συγκριτικά με τον εν γένει αλλοδαπό που τιμωρείται) στους πρόσφυγες που «προέρχονται απευθείας» από χώρα στην οποία απειλείται η ζωή ή η ελευθερία τους/ ή που βρίσκονται ήδη παράνομα στο έδαφος της χώρας, με την επιφύλαξη ότι

- παρουσιάζονται «αμέσως» στις αρμόδιες αρχές και δίνουν επαρκείς εξηγήσεις για τους λόγους που τούς ώθησαν στην παράνομη είσοδο ή διαμονή τους
- ✓ Επομένως απαιτούνται 2 προϋποθέσεις για να μη-διωχθούν ποινικά:
 1. Απειλή της ζωής ή της ελευθερίας τους
 2. Έλευση απευθείας από την χώρα στην οποία απειλούνται – η έκφραση «απευθείας» έχει προκαλέσει μεγάλη θεωρητική αμφισβήτηση, ερμηνευόμενη είτε στενά (=από χώρα που συνορεύει με την χώρα υποδοχής)/ είτε ευρύτερα (= αμέσως, χωρίς χρονοτριβή, έστω κι αν αναγκάζονται να διέλθουν από Τρίτη χώρα)
 - ✓ Όσον αφορά στην παρουσίασή του «αμέσως/αμελλητί» στις αρμόδιες αρχές, το ζήτημα αυτό είναι πραγματικό και θα κριθεί από τα αρμόδια όργανα – οι εξηγήσεις που θα δώσει ο πρόσφυγας και ο χρόνος που πέρασε από την παράνομη είσοδό του έως την υποβολή αίτησης ασύλου θα σταθμίσουν το ζήτημα αν πληρούται η εν λόγω προϋπόθεση
 - ✓ Η Σύμβαση της Γενεύης δίνει τη δυνατότητα στα συμβαλλόμενα κράτη να θεσμοθετήσουν περιοριστικά μέτρα στην κίνηση των προσφύγων αυτών μόνον εφόσον τα κρίνουν απαραίτητα και μόνο μέχρι τη στιγμή που θα ρυθμιστεί το νομικό καθεστώς τους (= μετά πρέπει να τα άρουν)
- Απέλαση:
- ✓ Αποτελεί διοικητικό μέτρο κατά της ελεύθερης παραμονής των αλλοδαπών στην επικράτεια μιας χώρας και συγχρόνως μέσο άμυνας της χώρας απέναντι στον δύσκολο έλεγχο κατά τη στιγμή της εισόδου των αλλοδαπών στη χώρα
 - ✓ Δεν διατάσσεται η απέλαση πρόσφυγα που διαμένει νόμιμα στο έδαφος των συμβαλλόμενων στη Σύμβαση της Γενεύης χωρών, παρά μόνο για λόγους εθνικής ασφαλείας/ ή δημόσιας τάξης – η προστασία του πρόσφυγα παρέχεται εφόσον αυτός διαμένει νόμιμα στο έδαφος της χώρας που πρόκειται να τον απελάσει
 - ✓ Η απέλαση ρυθμίζεται από τις εθνικές νομοθεσίες, που πρέπει όμως να τηρούν τις Δ.Σ. περί σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να μη γίνεται κατάχρηση του μέτρου αυτού κατά την εφαρμογή του
 - ✓ Προβληματικές περιπτώσεις: πρόσφυγες που βρίσκονται στα σύνορα ή σε ουδέτερες ζώνες και ζητούν να εισέλθουν στη χώρα (κρατούσα άποψη > δεν πληρούται η νομοτυπική μορφή του κανόνα, γιατί δεν υπάρχει «είσοδος» = δεν υπάρχει το στοιχείο εκείνο που απαιτείται προκειμένου να θεωρηθεί ότι ο πρόσφυγας βρίσκεται στο έδαφος της χώρας) / αν προστατεύονται όσοι δεν αναγνωρίστηκαν ακόμη αλλά έχουν υποβάλει σχετική αίτηση στις αρμόδιες αρχές του κράτους υποδοχής (η σύγχρονη τάση > ερμηνεύει με ευρύτητα πνεύματος, με καλή διάθεση και με βάση τις γενικές αρχές του Δημοσίου Διεθνούς και του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου) – με το ίδιο πνεύμα θα πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται οι έννοιες της «εθνικής ασφαλείας» και της «δημόσιας τάξης», έτσι ώστε τυχόν απέλαση πρόσφυγα να διατάσσεται για πολύ σοβαρούς λόγους (πχ: τρομοκρατία, εμπορία ναρκωτικών, κατασκοπεία)
- Απαγόρευση απέλασης/ επαναπροώθησης
- ✓ Ουδεμία συμβαλλόμενη χώρα θα απελαύνει/ ή θα επαναπροωθεί καθ'οιονδήποτε τρόπο πρόσφυγες εις τα σύνορα χωρών, ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής/ θρησκείας/ εθνικότητας/ κοινωνικής τάξεως/ πολιτικών πεποιθήσεων (αρχή της «μη-επαναπροώθησης» σε χώρα που αυτός θα

διωχθεί = «non-refoulement» > βασική αρχή του «δικαίου των προσφύγων», που προστατεύεται κι από την Ε.Σ.Δ.Α.) – η Σύμβαση της Γενεύης και οι σχετικές Δ.Σ. προσπαθούν να προστατεύσουν τον πρόσφυγα με κάθε τρόπο, ώστε αυτός να μην αποσταλεί σε χώρα (χώρα καταγωγής του/ ή της συνήθους διαμονής του) στην οποία ο ίδιος μπορεί να απειληθεί/ βασανισθεί/ κακοποιηθεί – όμως υπάρχουν δύο εξαιρέσεις > το σχετικό ευεργέτημα δεν μπορεί να επικαλείται όποιος πρόσφυγας:

1. για σοβαρές αιτίες, θεωρείται επικίνδυνος για την ασφάλεια της χώρας στην οποία βρίσκεται (οι «σοβαρές αιτίες» που πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπό του για να κριθεί επικίνδυνος είναι θέμα της εσωτερικής νομοθεσίας κάθε κράτους και των πραγματικών κάθε φορά περιστάσεων)
 2. ή έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για ιδιαιτέρως σοβαρό έγκλημα και αποτελεί κίνδυνο για τη χώρα στην οποία βρίσκεται (και αυτό το ζήτημα ερμηνεύεται στενά, από τη νομοθεσία κάθε συμβαλλόμενης χώρας)
- ✓ Το ως άνω άρθρο αναφέρεται τόσο στους πρόσφυγες που βρίσκονται ήδη στο έδαφος της χώρας που λαμβάνει το μέτρο της απέλασης ή επαναπροώθησης όσο και στους πρόσφυγες που δεν χαρακτηρίστηκαν ακόμη ως τέτοιοι – αφορά επίσης τόσο εκείνους που εισήλθαν νόμιμα στη χώρα και ζήτησαν πολιτικό άσυλο, όσο και εκείνους που εισήλθαν παράνομα στη χώρα ή συνελήφθησαν στα σύνορα κατά την είσοδό τους
 - ✓ Η «αρχή της μη-επαναπροώθησης» δεν συνιστά υποχρέωση του κράτους υποδοχής για παροχή πολιτικού ασύλου στον κάθε αλλοδαπό που βρίσκεται στα σύνορα και θέλει να εισέλθει στο έδαφος της χώρας – εντούτοις, γίνεται τελευταία λόγος αν στην έννοια της «μη-επαναπροώθησης» πρέπει να συμπεριληφθεί και η «αρχή της μη-απαγόρευσης εισόδου στη χώρα», ζήτημα που αποκτά σημασία σε περιπτώσεις μαζικής εισόδου προσφύγων από γειτονικές χώρες, που όμως δεν ρυθμίζεται από την ίδια διάταξη της Σύμβασης της Γενεύης (σχετική Οδηγία του Συμβουλίου της Ε.Ε.) – απλά η έννοια της «απειλής» πρέπει να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προστατεύεται κάθε άτομο ως προς τη ζωή και την ελευθερία του
 - ✓ Η χορήγηση ασύλου αποτελεί ειρηνική και ανθρωπιστική πράξη, που δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως έκφραση εχθρότητας έναντι άλλου κράτους, και πρέπει ως τέτοια να τυγχάνει σεβασμού από την διεθνή κοινότητα
- Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες
 - ✓ Αποτελεί βοηθητικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. , με έργο τη μέριμνα για την αναζήτηση μόνιμων λύσεων στα θέματα που αφορούν σε πρόσφυγες – το έργο της είναι ανθρωπιστικό-κοινωνικό και διόλου πολιτικό, ενώ οι δραστηριότητές της εκτείνονται στη σύναψη Δ.Σ. για την προστασία των προσφύγων, στην προσπάθεια για ανεύρεση μέσων που θα προάγουν την καλυτέρευση της προστασίας τους με απευθείας συνεννοήσεις με τις ενδιαφερόμενες χώρες και την ενθάρρυνση των κυβερνήσεων να δέχονται πρόσφυγες στα εδάφη τους
 - ✓ Η Ύπατη Αρμοστεία αναζητά μακροπρόθεσμες λύσεις στα προβλήματα των προσφύγων, που τούς επικουρεί για να επαναπατριθούν στις χώρες καταγωγής τους/ να μετεγκατασταθούν σε άλλες χώρες υποδοχής/ να ενσωματωθούν στις χώρες ασύλου
 - ✓ Στην εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, πέραν των προσφύγων, εμπίπτουν και οι ανιθαγενείς, οι εσωτερικά εκτοπισμένοι σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και οι επαναπατριζόμενοι (πρώην πρόσφυγες)

- ✓ Ειδική περίπτωση αποτελούν οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες > εμπίπτουν στην προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. μόνον αν ζουν εκτός των περιοχών δράσης της «Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων» για τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες στην εγγύς Ανατολή που ιδρύθηκε το 1948, με σκοπό την ανακούφιση όσων Παλαιστίνιων είχαν αναγκαστεί να μετακινηθούν όταν είχε ιδρυθεί το κράτος του Ισραήλ
 - ✓ Η Ύπατη Αρμοστεία διατηρεί διάφορα Γραφεία ανά την υφήλιο, όπως και στην Ελλάδα – το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας Αθηνών συνεργάζεται στενά με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (Ε.Σ.Π.), το οποίο αποτελεί φιλανθρωπικό σωματείο που παρέχει νομική και κάθε άλλου είδους βοήθεια στους πρόσφυγες που καταφεύγουν στην Ελλάδα
- Προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα
- ✓ Προστασία από τον νόμο 1975/1991, όπως αντικαταστάθηκαν διατάξεις του από νόμο του 1996 (ενσωμάτωση των αρχών που είχαν στο μεταξύ υιοθετηθεί με σχετικά ψηφίσματα από τους αρμόδιους Υπουργούς των κρατών-μελών της Ε.Ε. και εναρμόνιση της εσωτερικής μας νομοθεσίας με την ευρωπαϊκή, ενόψει της έναρξης εφαρμογής της Σύμβασης του Δουβλίνου 1990), που δείχνουν ιδιαίτερη ευαισθησία στους πολιτικούς πρόσφυγες
 - ✓ Ν.1975/1991 > ως «αιτών άσυλο» θεωρείται ο αλλοδαπός που υποβάλλει αίτηση παροχής ασύλου ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια ή εντός αυτής ότι ζητεί άσυλο στη χώρα μας/ ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου διώξεως λόγω φυλής-θρησκείας-εθνικότητας-κοινωνικής τάξεως-πολιτικών πεποιθήσεων – επίσης, ως τέτοιος θεωρείται και ο αλλοδαπός που εισέρχεται στη χώρα μας κατ' εφαρμογήν του Κανονισμού 343/2003 του Συμβουλίου της Ε.Ε.
 - ✓ Από τη στιγμή που ο αλλοδαπός, ο οποίος βρίσκεται στην Ελλάδα, υποβάλει καθ' οιονδήποτε τρόπο αίτηση παροχής ασύλου στις αρμόδιες ελληνικές αρχές, η αναγνώριση της ιδιότητας του «πολιτικού πρόσφυγα» εναπόκειται αποκλειστικά στο Υ.Δ.Τ. και την Ελληνική Αστυνομία, που αφού εξετάσουν τα δικαιολογητικά που θα προσκομίσει ο αιτών άσυλο και διαπιστώσουν αν μπορεί αυτός να υπαχθεί σε κάποια κατηγορία από τις προβλεπόμενες στη Σύμβαση της Γενεύης, προχωρούν στη διαδικασία χορήγησης προς αυτόν της «ιδιότητας του πολιτικού πρόσφυγα»
 - ✓ Το αίτημα παροχής ασύλου υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τον αλλοδαπό και περιλαμβάνει και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειά του που βρίσκονται μαζί του
 - ✓ Η διαδικασία που ακολουθείται παρατίθεται στο Π.Δ. 1999 – Βασικές αρχές του είναι: της «μη-επαναπροώθησης», της «μη-επιβολής ποινικών κυρώσεων σε πρόσφυγες για την παράνομη είσοδό τους στη χώρα, «της αναστολής εφαρμογής αποφάσεων για απομάκρυνση του αιτούντος ασύλου αλλοδαπού, μέχρι της οριστικής απόφασης περί του ασύλου» και της «οικογενειακής επανένωσης»
 - ✓ Προβλέπονται δύο διαδικασίες εξέτασης αιτημάτων αναγνώρισης της «προσφυγικής ιδιότητας» σε αιτούντες άσυλο αλλοδαπούς : η κανονική διαδικασία και η ταχύρρυθμη διαδικασία:
 1. Κανονική διαδικασία
 - Ρυθμίζεται από το Π.Δ. 1999, με το οποίο καθιερώνονται δύο βαθμοί κρίσης της αίτησης ασύλου και αναστέλλεται κάθε μέτρο απομάκρυνσης

του αιτούντος άσυλο αλλοδαπού από τον χρόνο που επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής έως και μετά την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής απόφασης του Υ.Δ.Τ.

- Αν αποφασισθεί η αναγνώριση του αλλοδαπού και των μελών της οικογένειά του ως «προσφύγων», επιδίδεται σε αυτούς η «απόφαση αναγνώρισης» και «δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα» - με βάση αυτό το δελτίο εφοδιάζονται με «άδεια παραμονής» 5ετούς ισχύος που ανανεώνεται ισόχρονα, εκτός αν ανακλήθηκε το άσυλο/ ή διετάχθη η απέλαση του πρόσφυγα κατά τη Σύμβαση της Γενεύης
- Αρμόδιες αρχές για να εξετάσουν το αίτημα και για να κινήσουν τη διαδικασία παροχής ασύλου είναι διάφορες Υποδιευθύνσεις, Τμήματα Ασφαλείας και Τμήματα Αλλοδαπών > αυτές εξετάζουν τα αιτήματα ασύλου μέσα σε διάστημα 3 μηνών από την υποβολή τους, εκτός αν ο αιτών αλλοδαπός παραμένει σε χώρους λιμένων και αερολιμένων, το αίτημα του οποίου εξετάζεται αυθημερόν
- Η εξέταση περιλαμβάνει συνέντευξη του αιτούντος με τη βοήθεια διερμηνέα, προκειμένου να επιβεβαιώσει όσα αναφέρει στην αίτησή του και να δώσει εξηγήσεις σε ό,τι αφορά τα ακριβή στοιχεία της ταυτότητά του, την μη κατοχή διαβατηρίου/ ή άλλου επίσημου ταξιδιωτικού εγγράφου, το ακριβές δρομολόγιο που ακολούθησε για να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος και τους λόγους που τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει τη χώρα της ιθαγένειάς ή της συνήθους διαμονής του, ζητώντας άσυλο στη χώρα μας – ακολούθως, συντάσσεται σχετική έκθεση για τις εν λόγω δηλώσεις του αιτούντος, στην οποία καταγράφονται συνοπτικά οι απαντήσεις του επί όλων των ερωτημάτων που τού τίθενται, την οποία υπογράφει στο τέλος ο ίδιος ο αιτών άσυλο αλλοδαπός, αφού πρώτα την επιβεβαιώσει – η αρμόδια για την εξέταση του αιτήματος ασύλου υπηρεσία εφοδιάζει τον αιτούντα ατελώς με 6μηνης διάρκειας «δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού», το οποίο ανανεώνεται ισόχρονα από τις ίδιες υπηρεσίες μέχρι να εκδοθεί η οριστική απόφαση επί του αιτήματός του – έπειτα, η αίτηση, τα δικαιολογητικά και η έκθεση υποβάλλονται στην προϊστάμενη Αστυνομική Διεύθυνση ή Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών, που, αφού διατυπώσουν τη γνώμη του επί των προτάσεων που διευτυπώθησαν, τα υποβάλλουν στην αρμόδια Διεύθυνση του Υ.Δ.Τ. – αν αποφασισθεί η αναγνώριση του αλλοδαπού ως «πρόσφυγα», τού χορηγείται «δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα» και 5ετής «άδεια παραμονής» που ανανεώνεται ισοχρόνως
- Αν το αίτημα του αλλοδαπού για άσυλο απερρίφθη, αυτός έχει δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον του Υ.Δ.Τ. μέσα σε 30 ημέρες από την ημερομηνία που τού επεδόθη η απόφαση – η προσφυγή αυτή υποβάλλεται γραπτώς και έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ως προς την απέλαση – επί της προσφυγής αυτής αποφαινεται ο Υπουργός μέσα σε 90 ημέρες ύστερα από γνώμη 6μελούς επιτροπής – η απόφαση του Υ.Δ.Τ. υπόκειται στον ανααιρετικό έλεγχο του Σ.τ.Ε., χωρίς όμως αυτή τη φορά η άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως να έχει αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα ως προς την απέλαση – σε αυτή την περίπτωση, ο αλλοδαπός μπορεί να ζητήσει αναστολή της απέλασής του και επιστροφή σε αυτόν του «δελτίου

αιτήσαντος άσυλο», που τού δίνει νόμιμο τίτλο παραμονής στη χώρα (ο δεύτερος αυτός βαθμός κρίσης δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ανεξάρτητος για την κρίση του, αφού είναι δυσχερής η δίκαιη και βασισμένη σε ανθρωπιστικά κριτήρια κρίση από μια υπηρεσία, η δικαίωση της οποίας έρχεται με την πάταξη της λαθρομετανάστευσης = επαρκής έλεγχος των συνόρων, σύλληψη πολλών παρανόμως εισερχομένων ή διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών, απέλαση αρκετών εξ αυτών...κλπ)

- Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης ως προς την προσφυγή, ο αλλοδαπός οφείλει να αναχωρήσει από τη χώρα μέσα σε συγκεκριμένη προθεσμία που θα του ορισθεί/ ή μπορεί να δύναται να παραμείνει στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους

2. Ταχύρρυθμη διαδικασία

- Ο ν.1975/1991, μετά την τροποποίησή του από τον ν.1996, προβλέπει την εξέταση αίτησης ασύλου με την «κατά προτεραιότητα και την ταχύρρυθμη διαδικασία» σε 3 περιπτώσεις, που αναλύονται στο Π.Δ. 1999:
 - i. Όταν η αίτηση ασύλου είναι «προδήλως αβάσιμη», και οι ισχυρισμοί του αιτούντος είναι «σαφώς ανυπόστατοι/ δόλιοι/ καταχρηστικοί των διαδικασιών ασύλου
 - ii. Όταν ο αιτών προέρχεται από τρίτη ασφαλή χώρα υποδοχής, στο έδαφος της οποίας δεν κινδυνεύει να διωχθεί για κάποιον από τους προβλεπόμενους στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 λόγους/ ούτε να επαναπροωθηθεί στη χώρα υπηκοότητας ή συνήθους διαμονής του
 - iii. Όταν η αίτηση υποβάλλεται από αλλοδαπό κατά την άφιξή του σε σημείο εισόδου λιμένος/ αερολιμένος > στην περίπτωση αυτή, ο αιτών άσυλο αλλοδαπός παραμένει στη ζώνη αναμονής καθ'όλο τον χρόνο εξέτασης του αιτήματός του, που όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 15 ημέρες – ως «ζώνη αναμονής» θεωρείται ο χώρος που εκτείνεται από το σημείο επιβίβασης και αποβίβασης, μέχρι το σημείο του διαβατηριακού ελέγχου – σε αυτή τη ζώνη επιτρέπεται η πρόσβαση της Έπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για συνεννόηση μαζί τους: η εξέταση του αιτήματος διενεργείται αυθημερόν, η απόφαση λαμβάνεται από τον προϊστάμενο του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης του Υ.Δ.Τ. και εάν η αίτηση απορριφθεί, ο αιτών έχει δικαίωμα να προσφύγει μέσα σε 5 ημέρες στον Γ.Γ. του Υ.Δ.Τ., ο οποίο πρέπει να αποφανθεί μέσα σε διάστημα 15 ημερών

Παραμονή για ανθρωπιστικούς λόγους

Ν.1991 > ο Υ.Δ.Τ. δύναται σε εξαιρετικές περιπτώσεις (ιδίως για ανθρωπιστικούς λόγους) να εγκρίνει την προσωρινή διαμονή αλλοδαπού στην Ελλάδα, του οποίου έχει απορριφθεί αίτηση για την αναγνώρισή του ως «πρόσφυγα», μέχρις ότου καταστεί δυνατή η αναχώρησή του από τη χώρα – σε αυτόν χορηγείται ατελώς από την αρμόδια Αστυνομική αρχή «ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους» με βάση το Π.Δ.1999, όταν υπάρχει αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης του αλλοδαπού από τη χώρα/ή επιστροφής του στην

χώρα καταγωγής ή διαμονής του, για λόγους ανωτέρας βίας, όπως: σοβαροί λόγοι υγείας του αλλοδαπού ή μέλους της οικογένειάς του/ διεθνής αποκλεισμός της χώρας του/ εμφύλιες συρράξεις που συνοδεύονται από μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης, η «άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους» χορηγείται στον αιτούντα άσυλο αλλοδαπό αν συντρέχει στο πρόσωπό του είτε η ρήτρα της μη-επαναπροώθησης της Ε.Σ.Δ.Α. «ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βάσανα/ σε ποινές/ ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση»/ είτε η Σύμβαση της Νέας Υόρκης 1984 «κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας» που προβλέπει ότι «κανένα κράτος-μέλος δεν θα απελαύνει, δεν θα επαναπροωθεί ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο κράτος όπου υπάρχουν ουσιώδη λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια» Το ανθρωπιστικό καθεστώς μπορεί να χορηγηθεί αυτεπάγγελτα από τον Υ.Δ.Τ. μόνον αν προηγουμένως έχει απορριφθεί η αίτηση του αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα και συντρέχει κατ'αρχήν μια από τις ως άνω περιπτώσεις του Π.Δ.1999. Το «ανθρωπιστικό προσφυγικό καθεστώς» είναι προσωρινό, χορηγείται για 1 χρόνο και ανανεώνεται μόνον εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται στο πρόσωπο του κατόχου του οι πραγματικοί λόγοι για τους οποίους αυτό είχε χορηγηθεί. Στον ν.1991 ο νομοθέτης προέβλεψε την χορήγηση έδικου καθεστώτος προσωρινής προστασίας» σε συγκεκριμένη κατηγορία αλλοδαπών που θα καταφεύγουν στη χώρα μας για λόγους ανωτέρας βίας (= πρόκειται κυρίως για θύματα ενόπλων συρράξεων τα οποία αναζητούν προστασία στην Ελλάδα, στα οποία επιτρέπεται προσωρινά να εισέλθουν και να παραμείνουν στη χώρα, έως ότου παύσουν τα γεγονότα που προκάλεσαν την ανώτερη αυτή βία στη χώρα τους) Συνήθως δεν θεωρούνται «πρόσφυγες» σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951 ή το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967 τα πρόσωπα που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα τους εξαιτίας διεθνών/ή εθνικών ενόπλων συγκρούσεων, αν και κατά γενική ομολογία θα πρέπει να τυγχάνουν διεθνούς προστασίας και να μην-διώκονται ατομικά – η ύπαρξη αυτού του πολύ θετικού στοιχείου της σύγχρονης νομοθεσίας μας έδωσε τη δυνατότητα να χορηγηθεί από νωρίς το εν λόγω «καθεστώς προσωρινής προστασίας» σε περίπου 1.800 Κούρδους πρόσφυγες που διέμεναν στην Αττική, έως ότου διευθετηθεί η νομική τους κατάσταση

Μαζική εισροή εκτοπισθέντων αλλοδαπών (χορήγηση προσωρινής προστασίας)

Με ν. 2006 και αφού η Ελλάδα καταδικάσθηκε από το Δ.Ε.Ε. λόγω αργοπορίας συμμόρφωσης με την ενωσιακή οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης, προβλέφθησαν τελικά οι ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και τα μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ των κρατών-μελών ως προς την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών υποδοχής τους. Σε εκτοπισθέντες=σε υπηκόους τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς που υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν μαζικά τη χώρα τους λόγω της επικρατούσας σε αυτήν κατάστασης και σε ασυνόδετους ανηλίκους > χορηγείται ατελώς από την –αρμόδια για θέματα αλλοδαπών υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας «άδεια διαμονής προσωρινής προστασίας» διάρκειας 1 έτους, με αυτοδίκαιη παράταση 6 μηνών αν δεν έχει λήξει αυτή προηγουμένως με απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. Η εν λόγω άδεια διαμονής επέχει και άδεια εργασίας, με τους κατόχους αυτής να έχουν επίσης ιατρική περίθαλψη, εκπαίδευση των ανηλίκων, πρόσβαση σε κατάλληλο κατάλυμα για στέγαση, δικαίωμα για οικογενειακή συνένωση, πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Ειδική πρόνοια λαμβάνεται για τους ασυνόδετους ανηλίκους, για τους οποίους ενημερώνεται σχετικά ο αρμόδιος εισαγγελέας ανηλίκων. Η παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων προέκυψε κυρίως μετά τα γεγονότα του πολέμου στο Κοσσυφοπέδιο

Παραμονή σε «αίθουσα transit»

N.3386/2005 > δεν συνιστά «είσοδο» στο ελληνικό έδαφος η διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας στη «ζώνη διερχομένων-transit» αερολιμένος/ή λιμένος της χώρας, με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή με το ίδιο/ή άλλο μέσον. Αυτός ο υπήκοος τρίτης χώρας υποχρεούται να αναχωρήσει, ειδάλλως επιβιβάζεται σε αεροσκάφος/ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Χαρακτηριστική είναι η σχετική περίπτωση Τούρκου πρόσφυγα κουρδικής καταγωγής, που το 1989, ενόσω βρισκόταν σε «αίθουσα transit» του αεροδρομίου Αθηνών, επαναπροωθήθηκε στη Συρία, όπου δεν απειλείτο η ζωή ή η ελευθερία του, προκαλώντας κύμα συζητήσεων στην ελληνική Βουλή – τότε οι ελληνικές αρχές απήντησαν ότι «επαναπροωθήθηκε επειδή η «αίθουσα transit» του αεροδρομίου δεν θεωρείται ελληνικό έδαφος». Για να εφαρμοσθεί η Σύμβαση της Γενεύης 1951 σχετικά με την «απαγόρευση απέλασης ή επαναπροώθησης πρόσφυγα» , θα πρέπει ο υπό κρίση πρόσφυγας να έχει εισέλθει και να διαμένει ήδη στη χώρα=χρειάζεται να υπάρχει το στοιχείο της «εισόδου» του αλλοδαπού στο έδαφος της χώρας υποδοχής. Σημασία έχει το χερσαίο έδαφος και ο χαρακτηρισμός των «αιθουσών-transit» στα αεροδρόμια και στα λιμάνια, καθώς οι αλλοδαποί μπορούν να διέρχονται από την αιγιαλίτιδα ζώνη, βάσει του διεθνούς «θεσμού της αβλαβούς διέλευσης» - πλοία υπό ξένη σημαία που βρίσκονται ελλιμενισμένα σε ελληνικά λιμάνια/ ή στην αιγιαλίτιδα ζώνη της Ελλάδας > θεωρούνται «ελληνικό έδαφος» - ελληνικές πρεσβείες στην αλλοδαπή δεν θεωρούνται ελληνικό έδαφος, αλλά έδαφος του κράτους στο οποίο τα κτίρια αυτά βρίσκονται – ο Έλληνας νομοθέτης, τροποποιώντας το 1996 τον ν.1975/1991 όρισε ότι με την ταχύρρυθμη διαδικασία αίτησης ασύλου εξετάζεται και η αίτηση που υποβάλλεται από αλλοδαπό κατά την άφιξή του σε σημείο εισόδου λιμένος/ή αερολιμένος ενόσω παραμένει στη «ζώνη αναμονής-transit» - η υποβολή αιτήματος ασύλου γίνεται ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια/ ή εντός αυτής – εξ'αυτών συνάγεται η σαφής θέση της ελληνικής πολιτείας να ακολουθήσει μια ομοιόμορφη πρακτική ως προς τους πρόσφυγες, ακολουθώντας την ενιαία θέση της Ε.Ε. μετά τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης του Δουβλίνου 1990 και του Κανονισμού του 343/2003 για τον καθορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση παροχής ασύλου που υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (Δουβλίνο II) – σύμφωνα με τον Κανονισμό > όταν η αίτηση ασύλου γίνεται από υπήκοο τρίτης χώρας, στον χώρο διεθνούς διέλευσης αερολιμένος ενός κράτους-μέλους, αυτό το κράτος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης

Η Σύμβαση του Δουβλίνου 1990 και το «Δουβλίνο II»

Στα πλαίσια της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα του ασύλου (ως στόχος της Ε.Ε για την σταδιακή εγκαθίδρυση ενός «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης»), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την σύνοδο του Τάμπερε 1999, συμφώνησε στην εγκαθίδρυση ενός «ευρωπαϊκού συστήματος χορήγησης ασύλου» που θα βασίζεται στην πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης 1951 και του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης 1967, ώστε κανείς να μην προωθείται εκεί όπου υπάρχει φόβος να υποστεί διώξεις

Με τον κανονισμό 343/2003 του Συμβουλίου της Ευρώπης > καθιερώνεται στην Ελλάδα η «αρχή της πρώτης χώρας υποβολής ασύλου», κατά την οποία > μια Πολιτεία μπορεί να αρνηθεί να εξετάσει μια αίτηση ασύλου, αν διαπιστώσει ότι ο αιτών άσυλο έπρεπε να είχε υποβάλει την αίτηση αυτή στην προηγούμενη χώρα/ή στην αρχική χώρα της Ε.Ε. από την οποία πρώτα εισήλθε (η αρχή αυτή είχε θεσπιστεί από τη Σύμβαση του Δουβλίνου 1990, ισχύοντας στην Ελλάδα από το 1997) Κανονισμός 343/2003 > όταν διαπιστώνεται ότι ο αιτών άσυλο διέβη παρανόμως οδικώς/δια θαλάσσης/δι'αέρος τα σύνορα κράτους-μέλους

προερχόμενος από τρίτη χώρα, η τελευταία είναι υπεύθυνη για την εξέταση της αίτησης ασύλου. Η ευθύνη αυτή παύει να υφίσταται 12 μήνες μετά την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η παράνομη διάβαση των συνόρων. Όταν ένα κράτος δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου και εφόσον διαπιστώνεται ότι ο αιτών άσυλο (εισελθών στο έδαφος των κρατών-μελών παρανόμως/ή υπό συνθήκες που δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθούν) κατά την υποβολή της αίτησής του ζούσε για μία συνεχή περίοδο τουλάχιστον 5 μηνών σε ένα κράτος-μέλος > το τελευταίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου και η αντίστοιχη χώρα δικαιούται να αποστείλει σε αυτήν τον εν λόγω αλλοδαπό

Πάντως, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (όχι η Δανία, που δεν συμμετέχει στη θέσπιση του Κανονισμού αυτού) πρέπει να προσέχουν να μην επαναπροωθούν τον αλλοδαπό σε κράτος όπου αυτός μπορεί να διωχθεί/να φυλακισθεί...κλπ, γιατί τότε θεωρείται συνυπεύθυνο για να κρίνει την «αίτηση παροχής ασύλου» μαζί με το κράτος το οποίο τον παρέδωσε σε αυτό (διπλή ευθύνη). Ο Κανονισμός σχοττεύει στον περιορισμό του φαινομένου των «προσφύγων σε τροχιά» (refugees in orbit), ώστε να αποφευχθεί η συγκέντρωση του μεγάλου όγκου των προσφύγων σε λίγες μόνο χώρες της Ε.Ε., αλλά να μοιράζεται η ευθύνη, προνοώντας παράλληλα για την επανένωση των μελών της κάθε οικογένειας, την επανένωση των ασυνόδευτων ανηλίκων με τους συγγενείς τους και των εξαρτώμενων συγγενών τους για ανθρωπιστικούς λόγους (=δίνει το δικαίωμα να εξετάζονται ευνοϊκά σχετικά αιτήματα που υποβάλλονται σε κράτος-μέλος της Ε.Ε. από αιτούντες άσυλο αλλοδαπούς)

Προβλήματα

Κατ'αρχήν η ελληνική νομοθεσία έχει ένα σωστό ρυθμιστικό πλαίσιο για τους αιτούντες άσυλο. Εντούτοις, συχνά οι σχετικές διατάξεις ερμηνεύονται στενά από τις αρμόδιες αρχές/ή η ακολουθούμενη από αυτές πρακτική δημιουργεί προβληματικές καταστάσεις, με αποτέλεσμα την επέμβαση της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες/του Σ.τ.Π./ Μ.Κ.Ο για την διευθέτησή τους.

Τα ζητήματα εισόδου και διαμονής στους πρόσφυγες και στους αιτούντες άσυλο αλλοδαπούς, σύμφωνα με τον ν.3386/2005 δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού, αλλά ρυθμίζονται από Δ.Σ., από τον Κανονισμό 343/2003 του Συμβουλίου της Ευρώπης και από εσωτερικούς ειδικούς νόμους.

Πρόβλημα > συχνά, άτομα που επιστρέφονται στην Ελλάδα βάσει εφαρμογής του «Δουβλίνου II», κατά την άφιξή τους στο αεροδρόμιο ενημερώνονται ότι η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός τους έχει διακοπεί γιατί, παρά το Π.Δ. 1999, εγκατέλειψαν τον δηλωμένο τόπο κατοικίας τους χωρίς να ενημερώσουν την αστυνομία > έτσι τίθενται υπό κράτηση, με πιθανότητα να απελαθούν, χωρίς να έχουν ασκήσει στην πραγματικότητα το δικαίωμα που έχουν για εξέταση του αιτήματος ασύλου (προβλέπεται ότι:σε περίπτωση αυθαίρετης απομάκρυνσης του αλλοδαπού, διακόπτεται η διαδικασία εξέτασης της αίτησής του με απόφαση του Γ.Γ. του Υ.Δ.Τ., η οποία κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο ως «αγνώστου διαμονής», ανακαλούμενη μόνον εάν εντός 3 μηνών από την έκδοση της απόφασης αυτός επανεμφανισθεί, προσκομίζοντας επίσημα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η απουσία του οφειλόταν σε λόγους ανωτέρας βίας. Συνήθως όμως, όταν ο αλλοδαπός επιστρέφει στην Ελλάδα έχει ήδη εκπνεύσει αυτή η προθεσμία, όπως και η προθεσμία άσκησης προσφυγής στο Σ.τ.Ε., με αποτέλεσμα αυτός να κρατείται για απέλαση στους ειδικούς χώρους του αεροδρομίου.

Πρόβλημα > όταν η απόφαση για παροχή ασύλου είναι απορριπτική (σχεδόν το 99% των αιτημάτων απορρίπτεται) και καλείται ο αιτών άσυλο να εγκαταλείψει τη χώρα, ενώ συνήθως

έχουν παρέλθει μερικά χρόνια κι αυτός έχει βρει μια σταθερή εργασία – ο νομοθέτης, λανθασμένα, δεν τους συμπεριέλαβε στις κατηγορίες αλλοδαπών που θα μπορούσαν να νομιμοποιηθούν εφόσον αποδείξουν ότι είχαν εισέλθει στην Ελλάδα πριν το 2005 –μάλιστα, όσοι αιτούντες άσυλο είχαν παραιτηθεί του αιτήματος αυτού, προκειμένου να υποβάλουν αίτηση νομιμοποίησης (και τελικά δεν νομιμοποιήθηκαν !) έχασαν και το δικαίωμα να επανέλθουν στη διαδικασία καθοισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα επειδή είχαν παραιτηθεί από αυτό ! Τελικά, με την επέμβαση του Σ.τ.Π. > η διοίκηση και ο νομοθέτης αντελήφθησαν το πρόβλημα που δημιουργήθηκε και αναγνώρισαν το δικαίωμά τους να είναι και πάλι «αιτούντες άσυλο»

Πρόβλημα > από την υποβολή «αίτησης ακύρωσης» στο Σ.τ.Ε. έως και την δεύτερη απορριπτική απόφαση για τη χορήγηση ασύλου, παρότι οι αιτούντες άσυλο δεν απελαύνονται > μέχρις ότου αυτή συζητηθεί, μένουν ξεκρέμαστοι από ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και δυνατότητα νόμιμης εργασίας, επειδή συνήθως τούς αφαιρείται η ροζ κάρτα του αιτούντος άσυλο αλλοδαπού».

Δικαιώματα των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των διαμενόντων στη χώρα με ανθρωπιστικό/ ή με ειδικό καθεστώς προσωρινής προστασίας

Έχουν δυνατότητα εργασίας για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η άδεια διαμονής τους

Τα ανήλικα παιδιά τους που διαμένουν στην Ελλάδα έχουν κατ'αρχήν πρόσβαση στην υποχρεωτική 9χρονη εκπαίδευση

Κατ'εξαίρεση, μπορούν να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία με ελλιπή δικαιολογητικά τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών που προστατεύονται από το ελληνικό κράτος με την «ιδιότητα του πρόσφυγα» και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. προέχονται από περιοχές στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση έχουν υποβάλει «αίτηση για χορήγηση ασύλου» είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη κι αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν

Δικαιούνται δωρεάν νοσοκομειακής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας εφόσον είναι ανασφάλιστοι και οικονομικά αδύναμοι

N.2006 > καταβάλλεται στην μητέρα αναγνωρισμένου «πρόσφυγα» και «διαμένοντος στην Ελλάδα με ανθρωπιστικό καθεστώς» εφάπαξ παροχή ύψους 2.000 ευρώ αν αυτή αποκτήσει τρίτο τέκνο

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Η πρώτη σχετική νομοθετική ρύθμιση στο ελληνικό δίκαιο είχε γίνει με το Π.Δ.1999, ενώ με τον ν.3386/2005 ελήφθη πρόνοια για τη γενική ρύθμιση του νομικού καθεστώτος των ασυνόδευτων ανηλίκων

N.3386/2005 > «ασυνόδευτος ανήλικος» = ο υπήκοος τρίτης χώρας/ή ανιθαγενής που, χωρίς να έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του, εισέρχεται στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από τον κατά τον νόμο ή το έθιμο υπεύθυνο για την επιμέλειά του ενήλικα

Αλλοδαπός ηλικίας 14-18 ετών που δεν συνοδεύεται από τους γονείς του, μπορεί να υποβάλει αίτημα ασύλου εφόσον διαπιστώνεται η πνευματική του ωριμότητα που να του επιτρέπει να αντιληφθεί τη σημασία της πράξης του αυτής – ο εισαγγελέας ανηλίκων ενημερώνεται από την αρμόδια αστυνομική αρχή, ώστε να ενεγήσει πλέον ως ο «ειδικός προσωρινός επίτροπος του ανηλίκου» μέχρι την οριστική κρίση επί του αιτήματος ασύλου > άρα, η αίτηση ασύλου θα ακολουθήσει την διαδικασία που προβλέπεται για τους γενικά αιτούντες άσυλο, με μεγάλη πιθανότητα η αίτηση του ανηλίκου να απορριφθεί και να παραμείνει ο υπό κρίση ανήλικος στη χώρα με αιωρούμενο νομικό καθεστώς, εκτός αν μπει στη «διαδικασία λήψης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικό καθεστώς»

Πράγματι, τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε., όλοι και περισσότεροι ανήλικοι από τρίτες χώρες εισέρχονται χωρίς χαρτιά και συνοδεία στα εδάφη των κρατών-μελών της Ένωσης, με αποτέλεσμα να αναληφθούν σχετικές πρωτοβουλίες σε ενωσιακό επίπεδο, με πολλές Οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης να λαμβάνουν ειδική πρόνοια – παράλληλα, το «Δουβλίνο II» και άλλες ενωσιακές πράξεις επισημαίνουν την ιδιαίτερη προσοχή που θα πρέπει να επιδειχθεί σε όσους ανηλίκους είναι χωρίς συνοδεία – τέλος, ειδικά προγράμματα έχουν λάβει χώρα για αυτούς στα πλαίσια της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, της UNICEF και άλλων Διεθνών Οργανισμών – σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα έχει ενσωματώσει πολλές Οδηγίες, ενώ με τον ν.3386/2005 αναλώνεται και σε άδειες διαμονής σε ανηλίκους-θύματα παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης, τους προστατεύει από την απέλαση και τούς χορηγεί «άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους» - εντούτοις το πρόβλημα παραμένει οξύ γιατί μένουν ακόμη πολλά προβλήματα που θα πρέπει να επιλυθούν, όπως η γονική μέριμνα, η εκπροσώπηση των ανηλίκων, ο καθορισμός της ηλικίας τους, η στέγαση, τα κέντρα υποδοχής, η κράτηση και η απέλασή τους αν συλληφθούν λόγω παράνομης εισόδου στη χώρα, ενώ συχνά λείπει και ο αναγκαίος συντονισμός των αρμόδιων υπηρεσιών (πχ: απουσία εισαγγελέα ανηλίκων, εγκλεισμός μαζί με ενήλικες...κλπ)

Τελικά αναγκάστηκε ο Σ.τ.Π. να προτείνει την απαγόρευση της απέλασης των ασυνόδευτων ανηλίκων, τον επαναπατρισμό τους με ασφάλεια και (αν αυτό δεν είναι εφικτό) την άμεση χορήγηση σε αυτούς «άδειας διαμονής για εξαιρετικούς/ανθρωπιστικούς λόγους», ακριβώς γιατί η ιδιότητα του «προστατευτέου ανηλίκου» κατά την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς δεσμεύσεις υποχωρεί έναντι της ιδιότητας του «παραβάτη της μεταναστευτικής νομοθεσίας» Σοβαρό ζήτημα είναι και αυτό της απασχόλησης των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς αυτοί, αναζητώντας απεγνωσμένα εργασία, καταλήγουν συχνά να εργάζονται σε βαριά επαγγέλματα, κακά αμειβόμενοι και υποκείμενοι σε εκμετάλλευση και παράνομη πιθανόν διακίνηση > έτσι, χρειάζεται παροχή προστασίας και κατάλληλου καταλύματος, προσπάθεια επαναπατρισμού τους, συνένωση με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους και επίσημη συνεργασία των αρχών με Μ.Κ.Ο. για τον εντοπισμό και την προστασία τους

Ο Έλληνας νομοθέτης έχει φροντίσει ώστε οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να εγγράφονται σε όλες τις βαθμίδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και να έχουν πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, με την παράλληλα απόλαυση ειδικής φροντίδας και συχνής και εξατομικευμένης παρακολούθησής τους – ωστόσο, η πράξη απέχει πολύ ακόμα από τους ορισμούς του νομοθέτη

Κοινοτικοποίηση του Δ.Κατ.Αλλ.

- Αρχικά, οι ιδρυτικές Συνθήκες της Ε.Κ. δεν περιείχαν διατάξεις για θέματα παραμονής και εργασίας αλλοδαπών τρίτων χωρών εντός της Κοινότητας, αφού από τη δημιουργία τους αυτές στόχευαν στην εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος ελεύθερης κυκλοφορίας μέσα στην Κοινότητα μόνο των κοινοτικών υπηκόων
- Πάντως, από τη δεκαετία του 1970, η Επιτροπή είχε αρχίσει να προβληματίζεται για την υιοθέτηση ομοιόμορφων κανόνων στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, ενώ από τα μέσα του 1980 άρχισε να γίνεται λόγος στην Κοινότητα για την αρμοδιότητα που θα έπρεπε αυτή να αποκτήσει για τη χάραξη στρατηγικών σε θέματα μετανάστευσης κι ασύλου
- Το 1985 υπεγράφη η «Συμφωνία Σένγκεν», που άρχισε να ισχύει στην Ελλάδα πλήρως από το 2000 και πλέον, μετά τις Συνθήκες του Άμστερνταμ και της Νίκαιας, αποτελεί «κοινοτικό κεκτημένο», ρυθμίζοντας κατ'αρχήν θέματα σταδιακής κατάργησης των ελέγχων στα κοινά σύνορα των κρατών-μελών και θέματα ασύλου και διαμονής αλλοδαπών τρίτων χωρών

- Η Επιτροπή είχε από το 1985 περιλάβει στη Λευκή Βίβλο προβληματισμούς και κατευθυντήριες γραμμές πάνω σε θέματα μετανάστευσης και διέλευσης των συνόρων της Ε.Ε. – η Ομάδα Μετανάστευσης που ιδρύθηκε το 1986 κατήρτισε το «Σχέδιο Σύμβασης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων» και τον Κανονισμό 343/2003 του Συμβουλίου (Δουβλίνο II) – Με τον «Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων», τα κράτη-μέλη δεσμεύτηκαν να εξασφαλίσουν όμοια μεταχείριση ως προς τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στους εργαζομένους τρίτων χωρών που διέμεναν μόνιμα στα εδάφη τους με αυτή των ημεδαπών (=των κοινοτικών υπηκόων)
- Η Συνθήκη του Μάαστριχτ εισήγαγε τον πυλώνα για «συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων», κάνοντας λόγο για ανάληψη πρωτοβουλιών σε θέματα μεταναστευτικής πολιτικής σε ενωσιακό επίπεδο αλλά με δια-κυβερνητική μορφή (=λήψη αποφάσεων με ομοφωνία, έλλειψη ελέγχου των πράξεων από το Δ.Ε.Ε. ...κλπ)
- Το Συμβούλιο εξέδωσε συστάσεις και ψηφίσματα (πράξεις που στερούνται δεσμευτικής ισχύος) για την εναρμόνιση των εθνικών πρακτικών περί μετανάστευσης
- Το 1995 υιοθετήθηκε Κανονισμός που καθόριζε τις τρίτες χώρες των οποίων οι υπήκοοι έπρεπε να εφοδιάζονται με βίζα για να εισέλθουν στην ενωσιακή επικράτεια

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ 1997

- Από το 1999 που ετέθη σε ισχύ, τα κύρια θέματα μεταναστευτικής πολιτικής ενσωματώθηκαν στον κοινοτικό πυλώνα, με συνέπεια > όλα τα θέματα της μεταναστευτικής πολιτικής για τα οποία τα κοινοτικά όργανα απέκτησαν κανονιστική αρμοδιότητα να ρυθμίζονται πλέον με πράξεις του παραγώγου δικαίου (νομικές συνέπειες > υπεροχή, άμεσο αποτέλεσμα, έλεγχος από το Δ.Ε.Ε.)
- Στο πλαίσιο της επίτευξης εγκαθίδρυσης ενός «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», το Συμβούλιο όφειλε να θεσπίσει μέχρι το 2004 μέτρα για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση. Παρόμοια μέτρα ανέλαβε να πάρει και χωρίς χρονική δέσμευση στα ίδια θέματα και περαιτέρω στη δικαστική-διοικητική-αστυνομική συνεργασία και στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων υπηκόων τρίτων χωρών.
- Ειδικότερα, το Συμβούλιο ανέλαβε να θεσπίσει μέτρα τα οποία:
 1. Κατοχυρώνουν την απουσία οποιουδήποτε ελέγχου των προσώπων που διέρχονται τα εσωτερικά σύνορα των κρατών-μελών (είτε είναι πολίτες της Ένωσης/ είτε υπήκοοι τρίτων χωρών)
 2. Καθορίζουν τους κανόνες, τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο προσώπων που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα και τις θεωρήσεις (όταν οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν την πρόθεση να διαμείνουν στο ενωσιακό έδαφος λιγότερο από τρεις μήνες)
 3. Καθορίζουν τις προϋποθέσεις για την ελεύθερη μετακίνησή τους εντός του εδάφους των κρατών-μελών

- Όσον αφορά στο άσυλο, το Συμβούλιο όφειλε να λάβει μέτρα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951, το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967 και τις Δ.Σ. που καθορίζουν:
 1. Τα κριτήρια και τους μηχανισμούς βάσει των οποίων προσδιορίζεται το κράτος-μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήματος ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος-μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας
 2. Τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε: εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους και πρόσωπα που χρειάζονται για άλλο λόγο διεθνή προστασίας
 3. Την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας, ειδικά ως προς το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε 1999

- Η Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε της Φινλανδίας 1999 αποτελεί ορόσημο για την εξέλιξη της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής > τότε διατυπώθηκε η πολιτική βούληση για επεξεργασία κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης και ενεκρίθη το πρώτο πολυετές πρόγραμμα που έθεσε προτεραιότητα στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης
- Στόχος > μια ανοιχτή και ασφαλής Ε.Ε., σεβόμενη πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης 1951 για τους πρόσφυγες και άλλες σχετικές πράξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ικανή να ανταποκρίνεται στις ανθρωπιστικές ανάγκες με βάση την αλληλεγγύη, με παράλληλη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών σε όλες τις φάσεις
- Έγινε δεκτό ότι είναι απαραίτητη μια συνολική προσέγγιση για τη μετανάστευση, με στενή συνεργασία με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης των μεταναστών για τις δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης, κοινής ενεργού πολιτικής σχετικά με τις θεωρήσεις, τα πλαστά έγγραφα, την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της αποτροπής της εμπορίας ανθρώπων

Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

- Τα όργανα της Ε.Ε. αντιμετώπισαν τον Χάρτη από την κατάρτισή του ως κεκτημένο και σημείο αναφοράς για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων – αν και δεν έχει δεσμευτική ισχύ, άρχισε αμέσως να αναπτύσσει κανονιστική αρμοδιότητα
- Υιοθετήθηκε ως Διακήρυξη στη Σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας 2000, καταγράφοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα όσων διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια της Ένωσης που απορρέουν από τις συνταγματικές παραδόσεις, τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών-μελών, τη Σ.Ε.Ε., τις κοινοτικές συνθήκες, την Ε.Σ.Δ.Α., τους διάφορους Κοινωνικούς Χάρτες και τη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α.
- Σκοπός της σύνταξής του > να καταστούν περισσότερο αντιληπτά τα θεμελιώδη δικαιώματα και αποτελεσματικότερη η προστασία τους σε ενωσιακό επίπεδο
- Ορισμένα κατοχυρωμένα στον Χάρτη δικαιώματα που αφορούν και τους αλλοδαπούς, είναι: η απαγόρευση της δουλείας, η εργασία, η εμπορία ανθρώπων, η αναγνώριση του δικαιώματος ασύλου, η απαγόρευση μαζικών απελάσεων, η απαγόρευση διακρίσεων, ο σεβασμός της πολιτιστικής-θρησκευτικής-γλωσσικής πολυμορφίας, η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής στην Ε.Ε. για τους υπηκόους

τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος κράτους-μέλους και η απαγόρευση απομάκρυνσης-απέλασης-έκδοσης αλλοδαπού προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή

Το Πρόγραμμα της Χάγης

- Κατά τη Σύνοδο του 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το πολυετές «Πρόγραμμα της Χάγης» για την ενίσχυση της Ε.Ε. ως «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», που διαδέχθηκε το «Πρόγραμμα του Τάμπερε»
- Αυτό καθόριζε το πλαίσιο δράσης και τους βασικούς στόχους των ενωσιακών οργάνων για την πενταετία 2005-2010 στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων
- Ορίζει 10 προτεραιότητες ως προς την ακολουθητέα μεταναστευτική πολιτική:
 1. Προώθηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων για όλους τους πολίτες και αναβάθμιση της ιθαγένειας της Ένωσης > τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν τις αξίες της, που κατοχυρώνονται στον «Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων» (πχ: προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, πρόληψη της έμφυλης βίας, καταπολέμηση των διακρίσεων, προστασία των προσωπικών δεδομένων) και οδηγούν στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, στην οποία εξέχοντα ρόλο παίζει ο (μετονομασθείς από «Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας») «Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων» - αποστολή του είναι > να παρέχει στην Ε.Ε. και στα κράτη-μέλη συμβουλές εμπειρογνομόνων σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ώστε να επιτευχθεί η μεγίστη δυνατή προστασία τους)
 2. Δημιουργία «κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου», για κοινή διαδικασία και ομοιόμορφο καθεστώς, σύμφωνα με την ανθρωπιστική παράδοση και τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ένωσης
 3. Συντονισμένη διαχείριση της (νόμιμης και παράνομης) μετανάστευσης, βάσει κοινής μεταναστευτικής πολιτικής που υποβοηθάει τη νόμιμη και καταπολεμά την παράνομη μετανάστευση, την μεταφορά λαθρομεταναστών και την εμπορία ανθρώπων – μπορεί οι αποφάσεις σχετικά με τον αριθμό μεταναστών από τρίτες χώρες που μπορούν να γίνουν δεκτοί σε ένα κράτος-μέλος και να αναζητήσουν απασχόληση να ανήκουν στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, όμως η δημιουργία ενός χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ε.Ε. απαιτεί κοινή μεταναστευτική πολιτική για όλα τα κράτη-μέλη, με διαδικασίες και κριτήρια εισδοχής, ύπαρξη ασφαλούς νομικού καθεστώτος και εγγυημένα δικαιώματα των μεταναστών, ώστε να προωθηθεί η κοινωνική ένταξή τους, με την οικονομική ανάπτυξη πολλών κρατών να βασίζεται στη ορθολογική χρήση του σχετικού εργατικού δυναμικού – επίσης, το υψηλό ανθρώπινο, κοινωνικό και οικονομικό κόστος της παράνομης μετανάστευσης αντιμετωπίζεται από την Ε.Ε. με: τη θέσπιση κοινών κανόνων για τις διαδικασίες επιστροφής, τη σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής και τον γενικότερο συντονισμό για την καταπολέμηση της μεταφοράς λαθρομεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων
 4. Αξιοποίηση των θετικών επιπτώσεων της μετανάστευσης και ενσωμάτωση των μεταναστών > καλύτερο αποτέλεσμα για την κοινωνία και την οικονομία, γι' αυτό η Ε.Ε. θεσπίζει μέτρα που να βοηθήσουν/ ή ενθαρρύνουν τα κράτη-

μέλη να χαράξουν καλύτερες πολιτικές για τη μετανάστευση, ώστε να αποτραπεί η απομόνωση και ο μεταναστευτικός αποκλεισμός των μεταναστευτικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της σκοπούμενης κατανόησης και του διαλόγου μεταξύ των θρησκειών και πολιτισμών, σύμφωνα με τις αξίες της Ένωσης

5. Ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, για μια ασφαλέστερη Ευρώπη > η δημιουργία ενός χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων προϋποθέτει τον ολοκληρωμένο έλεγχο της πρόσβασης στο έδαφος της Ένωσης – ως προτεραιότητα τίθεται η εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας στα εσωτερικά σύνορα των κρατών-μελών και η ολοσχερής κατάργηση των ελέγχων των προσώπων σε αυτά, με κοινή πολιτική θεωρήσεων – για την καλύτερη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων δημιουργήθηκε ο «Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τον συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα» και υιοθετείται σύστημα πληροφόρησης για τις θεωρήσεις
6. Ανάπτυξη και εφαρμογή μιας στρατηγικής αντίληψης για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος > αξιοποίηση των Europol και Eurojust

Το κοινοτικό κεκτημένο του Σένγκεν

- Οι Συμφωνίες Σένγκεν εντάχθηκαν στον «χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» που εισήχθη με τη Συνθήκη του Άμσטרνταμ και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της Σ.Ε.Ε. και της Σ.Λ.Ε.Ε.
- Με τη Συμφωνία Σένγκεν 1985, τη Σύμβαση Εφαρμογής της 1990 και τα πρωτόκολλα και τις συμφωνίες με τις οποίες προσχώρησαν τα κράτη-μέλη σε αυτές, επετεύχθη η σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα των κρατών-μελών, και η διέλευση των εσωτερικών και εξωτερικών συνόρων ρυθμίζεται από το «κοινοτικό κεκτημένο του Σένγκεν» και τον «Κώδικα Συνόρων Σένγκεν»
- Η Δανία έχει μεν υπογράψει τη «Σύμβαση του Σένγκεν» και δεσμεύεται από κάποια μέτρα σχετικά με την κοινή πολιτική χορηγήσεως θεωρήσεων εισόδου, αλλά έχει μια σχετική ελευθερία επιλογής ως προς την εφαρμογή νέων μέτρων – το κεκτημένο Σένγκεν δεν εφαρμόζεται στο σύνολό του στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, οι οποίες μπορούν ανά πάσα στιγμή να ζητήσουν να συμμετάσχουν σε όσες διατάξεις θέλουν – στη «Συμφωνία Σένγκεν» έχουν προσχωρήσει και μη-ενωσιακές χώρες (Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία)
- «Σύστημα Σένγκεν» > έχει δημιουργήσει έναν «χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, μεταφορών κι εμπορευμάτων», καταργώντας κάθε είδους έλεγχο στα εσωτερικά σύνορα, και μεταφέροντάς τον πλέον μόνο στα εξωτερικά. Μόμο σε περίπτωση σοβαρής απειλής για τη δημόσια τάξη και την εσωτερική ασφάλεια > τα κράτη μπορούν υπό προϋποθέσεις να μεταφέρουν τον έλεγχό τους στα εσωτερικά σύνορα, για περιορισμένη χρονική περίοδο – η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα δεν σημαίνει ότι ταυτόχρονα αναγνωρίζεται δικαίωμα ελεύθερης εισόδου στον χώρο Σένγκεν > θα πρέπει σε κάθε περίπτωση ο εισερχόμενος να διαθέτει τα απαιτούμενα έγγραφα – τα εξωτερικά σύνορα μπορεί να τα διασχίσει κάποιος μόνο στα συνοριακά σημεία διελεύσεως και κατά τη διάρκεια καθορισμένων ωρών λειτουργίας – επί εισόδου αλλοδαπού τρίτης χώρας, ο Κώδικας Σένγκεν απαιτεί ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός (του οποίου τα έγγραφα σφραγίζονται

συστηματικά τόσο κατά την είσοδο στον χώρο Σένγκεν, όσο και κατά την έξοδο από αυτόν):

1. Να είναι κάτοχος έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου που να επιτρέπει τη διέλευση των συνόρων
 2. Να είναι κάτοχος έγκυρης θεώρησης (visa) εφόσον απαιτείται
 3. Να έχει έγγραφα που να δικαιολογούν τον σκοπό της διαμονής του (τόσο για την περίοδο της διαμονής του, όσο και για την επιστροφή του στη χώρα προέλευσης)
 4. Να μην έχει καταχωρηθεί στον «Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών» που να τού απαγορεύει την είσοδο
 5. Να μην έχει θεωρηθεί «άτομο που θα διαταράξει τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις των κρατών-μελών
- Η ομοιόμορφη θεώρηση που ισχύει στις συμβαλλόμενες χώρες του χώρου Σένγκεν είναι 3μηνης το πολύ διάρκειας > για τη χορήγησή της, οι διοικητικές αρχές των ως άνω χωρών έχουν πρόσβαση στο «Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν», δυνάμενες να καταχωρούν δεδομένα που αφορούν αλλοδαπούς
 - Θεωρήσεις μεγαλύτερης διάρκειας είναι εθνικές θεωρήσεις, που χορηγούνται από το εκάστοτε κράτος-μέλος του χώρου Σένγκεν, κατά το εθνικό του δίκαιο = ξεφεύγουν από το «κεκτημένο Σένγκεν» και από την εναρμόνιση που αυτό έχει επιτύχει
 - Η Συμφωνία Σένγκεν και οι Κανονισμοί, εκτός του ότι καταργούν τον έλεγχο στα εσωτερικά σύνορα, ρυθμίζουν θέματα όπως: η κυκλοφορία, η χορήγηση ασύλου, η διαμονή, η απαγόρευση εισόδου σε αλλοδαπούς, η σχετική αστυνομική συνεργασία, η διασυνοριακή κυκλοφορία στα εξωτερικά χερσαία σύνορα των κρατών-μελών, και (κατά παρέκκλιση των κανόνων Σένγκεν) η συστηματική και συχνή διέλευση των εξωτερικών συνόρων από άτομα που κατοικούν στην παραμεθόριο περιοχή μιας γειτονικής χώρας

